

Obrana

Komplet TOR

Ľahká brigáda po roku

Generál Jones na Slovensku

Vízie pozemných síl

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Leštianska previerka

Už dlho ubytovacia budova tzv. tristovka a ďalšie objekty Vojenského výcvikového priestoru na Lešti nezažili taký nával vojakov povinnej služby ako v prvom tohtoročnom mesiaci. Zaplnili ich viac ako tri stovky príslušníkov z Výcvikovej základne raketového vojska a delostrelectva v Martine. Pod vedením svojich veliteľov a inštruktorov v náročných zimných podmienkach Lešti postupne zdolávali prvé písmenká vojenskej abecedy.

Časť vojakov zažívala krušné chvíle. Spočiatku bola ich fyzická pripravenosť podľa zástupcu veliteľa základne podplukovníka Jána Duraja a veliteľa výcvikovej batérie nadporučíka Pavla Tabačára na takej nízkej úrovni, že ich vyčerpával aj štvorkilometrový peší presun na strelnicu. Priznal to aj kuchár zo Šiah vojak Tomáš Tóth, ktorý okamžite obmedzil fajčenie. Postupne si pod vedením skúsených veliteľov, medzi ktorými nechýbali ani veliteľ družstva rotný Patrik Palák a veliteľ čaty poručík Marek Müller, obaja z martinského práporu okamžitej reakcie, zlepšil nielen kondičku, ale aj techniku ovládania zbrane a základy taktiky. Pozitívne zmeny na sebe pozoroval aj agropodnikateľ z Košice vojak Peter Baška, čašník z Ipel'ského Sokolca vojak Vojtech Szeder či tesár z Dubnice nad Váhom vojak Jozef Lehocký. Časť vojakov z regiónu južného Slovenska si zasa v priebehu výcviku výrazne zlepšila aj znalosť slovenského jazyka, ktorý im spočiatku spôsoboval dosť veľké problémy...

Práve tieto takmer ideálne podmienky, ktoré v tomto smere poskytuje Vojenský výcvikový priestor na Lešti, majú nemalú zásluhu na tom, že s úrovňou a celkovým zameraním základného výcviku bol veľmi spokojný aj veliteľ martinskej základne podplukovník Ján Lacko.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 04/2004
Do výroby zadané: 12. 2. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA,
tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ,
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
plk. Ing. Andrej GÁFRIK, tel.: 0960 313 054
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Jazyková úprava:
PhDr. Soňa RAČKOVÁ

Vedúci vydania:
Jozef MICHNICA

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
Magnet Press, Slovakia, s. r. o.
Teslova 12, P. O. Box 169
830 00 Bratislava 3
Tel./fax: 02/44 45 45 59 – predplatné
Tel./fax: 02/44 45 46 28 – administratíva
E-mail: magnet@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadaná a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Topoľčianska ľahká brigáda po roku	4
Peripetie redislokácie	5
Rozhovor s generálom J. Jonesom: Vitajte v NATO	6
Riaditeľ VOS plk. František Kašický: Treba s nami počítať	7
Návraty z bojových polí	8
Reportáž z Kosova	9
Kanadské vzdušné sily	10
Islandské ozbrojené sily	11
Protiletadlový raketový komplet TOR	16 - 19
Slávne zbrane: „Sršeň“, ktorý bodol Tokio	20
História: Francúzsky brigadier zo Šariša	21
Ministerstvo na webe	22
Vízie pozemných síl	23
Analýza: Bezpečnostná politika Francúzska (1)	26 - 27
Lehotského sklíčka dotykov ...	30
Nadromajster Bátky na olympiádu	31
Oddych	33
Fotografia na titulnej strane: Hlavný veliteľ spojeneckých síl NATO v Európe generál J. Jones počas návštevy Slovenska s hosťiteľom generálom Milanom Cerovským, náčelníkom generálneho štábu OS SR	

Foto Peter Dovina

Editoriál

„Ak od nás vojakov politici žiadajú jednotku rýchleho nasadenia, ktorá by mala byť pripravená na vyslanie do týždňa, zdá sa mi alogické, ak potom niektoré politické kruhy majú trebárs šesť mesiacov na rozhodovanie o tom, či ju vyslať do operácie alebo nie,“ poznamenal počas svojho pobytu na Slovensku hlavný veliteľ spojeneckých síl v Európe generál James Jones. Vo svojej prednáške na pôde Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku zdôrazňoval nevyhnutnosť nových schopností aliancie, vrátane väčšej flexibility. Hoci sa tento bývalý príslušník námornej pechoty ako vojak striktné vyhýbal politickým témam, niekoľko poznámok súvisiacich s politikou si neodpustil. Vlastne – inak sa ani nedalo. Veď najmä v boji s terorizmom treba reagovať rýchlo. Tejto požiadavke by mali byť uspokojené aj národné legislatívy, ktoré upravujú možnosť vyslania vojakov najmä do operácií na udržanie mieru. Generál spomenul aj to, že „sa zbavujeme všetkého, čo nepotrebujeme,“ ale ak si chce NATO udržať schopnosť čeliť bezpečnostným výzvam 21. storočia, národné rozpočty by mali rátať aspoň s dvoma percentami HDP na obranu. Treba povedať, že s tým na Slovensku v dlhodobých plánoch počítame. J. Jones však nehovoril len o veľkých stratégiách, ale aj o jednoduchšej pravde, že pri budovaní kvalitných ozbrojených síl treba vojakom a ich rodinám poskytnúť dostatočné sociálne istoty. Pretože inak títo ľudia v takej náročnej službe neostanú a jednoducho z armády odídu.

Proaktívnejší prístup k riešeniu všetkých úloh – to bolo hlavné motto Jonesových slov. Nás v redakcii môže iba tešiť, že na taký prístup vyzýval vojakov aj vo vzťahu k médiám. Vôbec si nemyslím, že by to z jeho strany boli iba frázy. Keď prichádzal po skončení návštevy na bratislavské letisko, lietadlo už bolo na odlet pripravené a vzhľadom na posunutý program delegácie bol aj čas plánovaného štartu. Lenže v salóniku ešte čakali dvaja vojenský novinári, ktorí tam s ním mali dohodnutý rozhovor. S kolegom Miroslavom Minárom sme si živo vedeli predstaviť, že veľa vojenských šarží by nám iba ak zamávalo na pozdrav. Generál však bez zaváhania zamieril k nám, aby nám poskytol interview a svojou jednoznačnosťou nedal nikomu šancu ani len na nervózne prešliapavanie, že treba končiť, lebo... Proaktívny prístup však treba spomenúť aj na našej strane. Bez pomoci vojenskej polície by totiž Miro vysielanie tohto rozhovoru v rámci večerného Rádiožurnálu extra veruže nestihol ani vo sne.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Ľahká brigáda *po roku*

Veliteľ ľahkej brigády plukovník gšt. Juraj Vyrosteck (45) sa narodil v poľskej Niedzici. Od svojich dvoch rokov vyrastal na slovenskej strane Spiša. Po absolvovaní vojenského gymnázia v Opave a Vysoké školy pozemného vojska vo Vyškove začal svoju vojenskú kariéru v roku 1982 v posádke Trebišov. Neskôr pôsobil v rôznych veliteľských a štábných funkciách. Krátko po tom, ako v Poľsku ukončil štúdium Akadémie národnej obrany, prevzal 1. októbra 2002 velenie brigády. Je aj absolventom britskej kráľovskej akadémie obranných štúdií a niekoľkých veliteľsko-štábných kurzov v Holandsku, Veľkej Británii a v Nemecku.

Pred viac ako rokom vznikla v rámci Modelu 2010 Ľahká brigáda so sídlom svojho veliteľstva a niektorých zložiek v Topoľčanoch. Ďalšie súčasti brigády sú dislokované v Martine, Nitre a Leviciach. Vznikol vlastne nový typ organizačného prvku pozemných síl, ktorý v našich podmienkach nemal obdobu. Mal reflektovať na nové trendy vo vojenstve i na niektoré nové druhy ohrozenia, ktoré sa vo svete objavili po 11. septembri 2001.

Nové trendy

„Moja predstava bola taká, že štruktúra brigády musí reflektovať na nové trendy vo vojenstve. Myslím, že sa nám tieto myšlienky postupne darí presadzovať a že práve takýto typ brigády je neodmysliteľný v moderných ozbrojených silách. Podarilo sa nám do veliteľských a riadiacich štruktúr získať ľudí so záujmom o prácu a vlastný profesionálny rast. Väčšina z nich nikdy predtým obdobné funkcie nezastávala, a to sa neraz prejavilo aj na kvalite plnenia úloh,“ hovorí veliteľ brigády.

Zároveň dodáva, že vo svojej práci sa snaží aplikovať zásady, ktoré sú bežné v moderných armádach NATO. Jednou z nich je aj dôvera v schopnosti a znalosti príslušníkov štábu brigády i jednotlivých praporov. „Len tak môžem preniesť zodpovednosť za rozhodnutie na svojich podriadených. Viem, že urobia všetko, aby úlohu splnili aj bez mojej kontroly,“ poznamenáva plukovník Vyrosteck.

Snaží sa tak zaviesť do každodenného života starú známu pravdu, na ktorú, žiaľ, mnohí naši velitelia v nedávnej minulosti zabúdali. Základom úspechu je iniciatívne plnenie úloh na všetkých stupňoch velenia a dôvera k podriadeným. Od najvyššieho veliteľa až po posledného vojaka. Aby sa nestávalo, že zamestnanie, ktoré má napríklad pripraviť a viesť veliteľ družstva, v skutočnosti riadi veliteľ čaty a niekedy aj veliteľ roty, či niekto zo štábu praporu. V takejto situácii logicky nepodá plný výkon, je naopak zväzovaná jeho iniciatíva a v konečnom dôsledku si povie: Načo by som sa snažil urobiť to čo najlepšie, keď bude treba, aj tak moji nadriadení zasiahnu a opravia ma!

Plusy a mínusy

Najväčší problém je podľa veliteľa brigády s poddôstojníkmi, ktorí tvoria až jednu tretinu príslušníkov štábu. Na túto prácu sú najmenej pripravení. Aj

preto, že pred vznikom veliteľstva neexistovali pre nich žiadne štábne kurzy a školy. Museli sa teda učiť na vlastných chybách a za pomoci nadriadených. Jednotlivých súčastí brigády sa dosť nepriaznivo dotkla aj reorganizácia a znižovanie hodností. Muselo odísť mnoho skúsených odborníkov, ktorých je v súčasnosti ťažko nahradiť. Navyše museli odísť v pomerne krátkom čase, a tak nemali možnosť pripraviť svojich nástupcov.

Znižovanie plánovaných vojenských hodností sa najviac prejavilo v martinskom prápore okamžitej reakcie. „Keď sa k tomu pridalo zrušenie možnosti vyslať jej príslušníkov do zahraničných misií a nie najlepšie podmienky na ubytovanie, profesionáli, ktorí sa doteraz hrdlo hlásili k tomuto prápору, si dnes dávajú žiadosti o premiestnenie do prešovskej mechanizovanej brigády. Mnohí sú z východu a navyše sa chcú dostať znova do misií,“ upozorňuje plukovník Vyrosteck na jeden z problémov motivácie profesionálov.

Aj napriek všetkým uvedeným problémom celková úroveň pripravenosti ľahkej brigády ako aj jej jednotlivých súčastí postupne rastie. Dôležitou previerkou jej úrovne bude tohtoročné októbrové dvojstupňové veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk vo VVP Lešť a ešte predtým májové práporové taktické cvičenie s bojovou strelbou. Martinský prapor okamžitej reakcie bude na ňom hodnotený podľa kritérií a štandardov NATO.

Veliteľ práporu podplukovník
Anton Čúzy (vľavo) spoločne
so správcom skladu nadrotmaj-
strom Rastislavom Kalmanom
pri kontrole stavu
na odbernom stojane

Peripetie redislokácie

Prápor logistickej podpory ľahkej brigády prešiel v uplynulom roku asi najväčšími zmenami. Zmenil svoje pôsobisko a presunul sa z levicej posádky do Topoľčian. Táto zmena sa prirodzene dotkla mnohých profesionálnych vojakov a ich rodín. Časť z nich túto situáciu v súčasnosti rieši podaním žiadosti o premiestnenie k levicekému mechanizovanému práporu. Teda do posádky, kde majú svoje zázemie.

Aj napriek tomu podľa svojho veliteľa, pplk. Antona Čúzyho prápor v novej posádke plní úlohy v prospech celej brigády. V niečom tu našiel lepšie a v niečom

horšie podmienky. „Pracovné priestory štábu práporu sú na neporovnateľne lepšej úrovni, ako boli v Leviciach. Horšie je to už s ubytovaním profesionálnych poddůstojníkov a mužstva. Bývajú po 8 - 10 na jednej izbe. To nie je veľmi dôstojné ani motivujúce pri získavaní ďalších. Veď v tomto roku má ich počet narásť takmer o dve tretiny,“ s určitou obavou v hlase hovorí podplukovník Čúzy.

V Topoľčanoch sú veľmi dobré podmienky na uskladnenie pohonných hmôt a mazív. Nabíjacia stanica olovených akumulátorov je však v nevyhovujúcom stave a nespĺňa normy na ochranu životného prostredia. Parkové priestory aj sklady sú pre kapacitu techniky a materiálu postačujúce. Pretože prápor uskladňuje pre

brigádu niektoré druhy materiálov, ktoré vyžadujú temperované skladové priestory s určitou úrovňou vlhkosti, bude ich v topoľčianskych kasárňach potrebné vybudovať. Rovnako je to aj s priestormi na údržbu a opravy techniky. Oprávárnská hala v súčasnosti nespĺňa v mnohých smeroch tieto nároky. Veliteľ práporu dúfa, že po jej tohtoročnej úprave už nebudú musieť mechanici opravovať techniku v kožuchoch.

Riešenie každodenných starostí práporu by nebolo možné bez aktívnej práce mnohých jeho príslušníkov. Patrí k nim napríklad náčelník štábu major Zoltán Iboš, kapitán Jozef Csáky, nadporučík Slavomír Tomus, poručík Stanislav Sikel, čatár Stanislav Kolárik i slobodník Ladislav Iždinský. Skutočnou previerkou ich pripravenosti budú už júnové a júlové odborné taktické cvičenia na posádkovom cvičisku Lipovník.

„Uvidíme, ako sa nám dovedy podarí začleniť najmä do rot opráv techniky a rot zásob a preprav nových príslušníkov, najmä profesionálnych poddůstojníkov a mužstvo,“ poznamenáva podplukovník Čúzy, rodák z Nitry, ktorý slúžil nielen v mechanizovaných útvaroch, ale pôsobil aj na Fakulte pozemného vojska Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši. Mal teda možnosť dôverne poznať nielen potreby vojenskej praxe, ale aj podmienky, v ktorých sa na ňu pripravovali vojenski profesionáli.

Rado nie je z cukru

Prieskumná čata patrí podľa spravodajského náčelníka kapitána Petra Gašparíka medzi tie jednotky nitrianskeho mechanizovaného práporu, kam sa hlási najviac záujemcov o službu. Prichádzajú s rôznymi predstavami. Väčšinou ich však láka zaujímavý, netradičný výcvik.

Tak to bolo aj v prípade prieskumníka - špecialistu desiatnika Radovana Šinka. Rodák z Nebojsy je síce vyučený cukrár, ale vojenčinu prežil medzi prieskumníkmi. Najskôr vo Vajnorochoch a potom v Bardejove. Tam sa zrodil aj jeho záujem o sebaobranu a bojové umenia. Rok bol nezamestnaný, potom sa rozhodol pre profesionálnu službu. „Ani dnes po dvoch rokoch by som sa nerozhodol inak. Najhoršie obdobie bolo pre mňa hneď po nástupe, keď sa prápor ešte len formoval a pomerne málo

sa cvičilo,“ hovorí Radovan. Veľa môže pochytiť od svojho skúsenejšieho kolegu, veliaceho poddůstojníka prieskumnej čaty rotmajstra Romana Csányiho. Rodák zo Šaľa sa dlhodobo zaoberal cvičením karate a v súčasnosti jiu-jitsu, kde mu patrí hneď opasok.

Medzi skúsených prieskumníkov patrí aj veliteľ družstva rotný Peter Mego. Rodák z Nitry má za sebou aj službu v mierovej misii na Golanoch, kde pôsobil ako príslušník martinského práporu okamžitej reakcie.

„Snažíme sa minimálne dvakrát do týždňa cvičiť prvky sebaobrany a mať čo najviac praktických zamestnaní. Chlapcov, ktorí k nám prišli, to baví. Robí sa mi s nimi dobre. Povolanie prieskumníka si vybrali preto, lebo ich to priťahuje. Ukazuje sa to aj na súťaži prieskumných hliadok, na ktorej sme minulý rok v Bardejove skončili na druhom mieste,“ hodnotí veliteľ družstva snaženie svojich kolegov.

Dvojstranu
pripravil Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Praktický výcvik
prieskumníkov
v sebaobrane

Hlavný veliteľ spojeneckých síl aliancie v Európe generál James Jones: Vitajte v NATO

V dňoch 12. a 13. februára navštívil Slovensko americký generál James Jones, hlavný veliteľ spojeneckých síl NATO v Európe. Prvý deň návštevy vystúpil v bratislavskom hoteli Forum, kde mal na pozvanie Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku prednášku, v ktorej sa venoval najmä rozširovaniu NATO, ako aj reforme a novým úlohám aliancie. Nasledujúci deň rokoval najmä so svojim hosťiteľom generálom Milanom Cerovským, náčelníkom Generálneho štábu OS SR. Stretol sa i s ministrom obrany Jurajom Liškom a okrem ďalších predstaviteľov štátu ho prijal i prezident Rudolf Schuster. Pred odletom poskytol exkluzívny rozhovor armádnej redakcii Slovenského rozhlasu a dvojtyždenníku OBRANA.

■ **Pán generál, ako vojenské kruhy NATO hodnotia sily, ktoré Slovensko vyčlenilo pre potreby aliancie?**

Väčšinu času na tejto návšteve som strávil s kolegami zo slovenských ozbrojených síl a vysoko oceňujem transformáciu týchto síl, pripravenosť aj mieru compatibility, ktorú Slovensko dosiahlo s jednotkami NATO. Príkladom sú stovky mužov a žien z vašej krajiny, ktorí sa v uniforme zúčastňujú na aktivitách na Balkáne v Kosove. No aj v Afganistane a v Iraku, ktoré síce nie sú aktivitami NATO, ale typy týchto jednotiek, ktoré ste do uvedených krajín vyslali, sú pre alianciu veľmi užitočné.

■ **Vláda SR prednedávnom schválila koncepciu rozvoja slovenských vzdušných síl, v ktorej Slovensko naďalej počíta s modernizovanými lietadlami MiG-29. Ako toto rozhodnutie vníma velenie NATO?**

Obrana, aj vzdušná obrana, čo sa týka využitia systémov zbraní, vrátane vašich MiG-ov 29, je súčasťou zvrchovaného národného rozhodnutia. Našou hlavnou požiadavkou je to, aby sa zachovala interoperabilita s alianciou. Pokým sa krajiny riadia týmto princípom, NATO bude mať niečo, čo sa dá použiť a čo prispeje v tomto prípade aj k zabezpečeniu vzdušného priestoru. V tomto záujme budeme posudzovať, čo z hľadiska zabezpečenia obrany ponúknu jednotlivé krajiny, aby ich ponuky boli naozaj použiteľné.

■ **Pod ktoré veliteľstvo aliancie bude Slovensko patriť?**

Myslím si, že v budúcnosti krajiny NATO

nebudú striktne pridelené pod jednotlivé velenie. Vzhľadom na potrebu flexibility, ktorou bude NATO disponovať, budeme schopní vytvárať aktuálne sily podľa potreby v tom-ktorom prípade. Napríklad Slovensko vzhľadom na svoju polohu bude z operačného hľadiska velenia patriť k veliteľstvu Sever. No keď pred nami bude stáť plnenie spoločnej operácie na Balkáne a Slovensko na nej bude participovať, bude patriť pod južné velenie.

■ **Aký význam pripisuje veleniu NATO vzťahom s médiami a verejnosťou? Aké sú v tomto smere tendencie?**

Táto otázka je veľmi dobrá a čakal som na ňu celý deň. Podľa môjho názoru, sú vojenský predstavitelia NATO, pokiaľ ide o médiá, dosť plachí. Musíme v tomto smere

urobiť viac práce a s médiami i verejnosťou spolupracovať lepšie. Musíme fundovanejšie vysvetľovať našu činnosť, pretože význam takejto informovanosti je minimálne rovnaký ako v predchádzajúcim storočí. Preto povzbudzujem všetkých svojich kolegov v uniforme, aby boli v prístupe k médiám proaktívnejší. Veď je to primárny spôsob, ako môžeme informovať verejnosť. Opakujem, táto otázka je dnes skutočne veľmi na mieste.

■ **Keďže aj takáto spolupráca nemalou mierou prispieva k zvyšovaniu dôvery občanov k svojim ozbrojeným silám, ako hodnotíte túto dôveryhodnosť vojakov na Slovensku?**

Situácia na Slovensku je veľmi dobrá. Musím však dodať, že v Spojených štátoch dosahujeme podobnú úroveň dôveryhodnosti, a to 65 až 70%. Je mimoriadne dôležité, aby verejnosť svojej armáde verila. Vojaci sú povinní túto dôveru nesklamať a rozvíjať. A to náležitým správaním počnúc a obetavou službou národu končiac. Viedeme ich k tomu, aby boli na svoju uniformu hrdí. Zároveň si musia vážiť a rešpektovať všetky nástroje a postupy, ktoré sa uplatňujú pri demokratickom spôsobe vládnutia. Ľudia tiež musia vedieť, že tí občania, ktorí skončia službu v ozbrojených silách, sa vrátia do civilnej spoločnosti kvalifikovaní a vzdelanejší, ako keď do nich nastúpili. Súhrnom možno povedať, že je veľmi dôležité, aby ľudia vždy vedeli, že ozbrojené sily pôsobia v ich záujme.

■ **Od formálneho pristúpenia Slovenska k severoatlantickej zmluve delí Slovensko doslova niekoľko dní. Čo by ste našej krajine a jej obyvateľom chceli pri tejto príležitosti zaželať?**

Napadajú ma tri slová: Vitajte v NATO. Bola to dlhá cesta, ale už ste na prahu vstupu. Aj pre alianciu je to mimoriadny historický moment. Vstup siedmich nových štátov znamená silu a novú vitalitu, ktorá oživí alianciu, prinesie nové myšlienky a nepochybne ju posilní o nové spôsobilosti. Takže ešte raz – vitajte a blažohželám. Všetci sa na spoluprácu s vami tešíme. Budeme budovať svet, ktorý bude slobodný a bezpečnejší, aby sme dokázali zabezpečiť do budúcnosti našim deťom lepšie životné a pracovné podmienky.

Pavol VITKO

Miroslav MINÁR

Foto Peter DOVINA

Riaditeľ VOS plk. František Kašický: Treba s nami počítať

• Keďže sa blíži rok vášho pôsobenia vo funkcii riaditeľa Vojského obranného spravodajstva, je namiesto otázky, s akými cieľmi ste do nej nastupovali a do akej miery sa vám tieto ciele podarilo splniť.

Mojím cieľom bolo nadviazať na všetko pozitívne čo sa v službe dovtedy urobilo. So svojimi kolegami chcem budovať dôveryhodnú a profesionálnu spravodajskú inštitúciu, ktorá bude mať pevné miesto v spravodajskej komunite doma a v zahraničí. V tomto smere musíme samozrejme plniť všetky úlohy, ktoré nám ukladá zákon. O hospodárnom využívaní finančných prostriedkov ani nehovoriac. Skrátka – chceme vstúpiť do aliancie ako bezpečnostne spoľahlivá služba. Úlohou riaditeľa každej spravodajskej služby je vytvárať legislatívne podmienky, finančné a materiálne predpoklady na jej fungovanie a personálne stabilizovať všetky jej kľúčové štruktúry. K tomu priradujem vytvorenie horizontálnych a vertikálnych vzťahov s partnerskými bezpečnostnými zložkami doma i v zahraničí. Okrem týchto skutočností som si ako jeden z najdôležitejších cieľov stanovil úlohu skvalitniť spravodajský informačný tok smerom k oprávneným subjektom stanoveným zákonom. VOS prešlo za ostatné obdobie ťažkým vývojovým procesom a dnes je možné povedať, že je to služba, ktorá má vytvorené všetky predpoklady stať sa plnohodnotným spravodajským elementom pre partnerov nielen doma ale aj v zahraničí. Vďaka podpore a pochopeniu nezastupiteľného postavenia kontrarozviednej práce v rezorte obrany zo strany ministra obrany, ale aj všetkých kľúčových subjektov ministerstva, sa výrazným spôsobom skvalitnila spravodajská ochrana hlavných subjektov rezortu. Bol to rok tvrdej práce, vytvárania novej organizačnej štruktúry, presadenia a etablovania sa v štruktúrach NATO a rok najvýraznejších spravodajských úspechov za posledné roky. A to vďaka ľuďom, ktorým mám tú česť v súčasnosti veriť. Sme službou, s ktorou je potrebné počítať.

• V poslednom období Vojského obranného spravodajstva viackrát úspešne spolupracovalo pri odhaľovaní trestnej činnosti v rezorte obrany s policajným zborom. Čo takejto spolupráci predchádzalo, na čom je vybudovaná a ako si ju predstavujete v budúcnosti?

Spolupráca s policajným zborom, ktorá v ostatnom období priniesla výrazné úspechy, je výsledkom rovnakého pohľadu oboch strán na riziká, hrozby a najmä

postupy proti subjektom páchajúcim trestnú činnosť. Je to výsledok profesionálneho prístupu pri riešení problémov boja proti korupcii, pri organizovanej trestnej činnosti, terorizmu či prevádzkačstva, ale aj iných nebezpečných foriem trestnej činnosti, ktoré sa nám v minulosti nedarilo efektívne eliminovať. Daná spolupráca prináša svoje ovocie a nevidím dôvod ju meniť. V tejto oblasti chceme byť ešte efektívnejší, razantnejší a tvrdší. Predpokladáme tiež ešte intenzívnejšie rozvíjať spoluprácu aj s Vojskou políciou a Inšpekciou ministra obrany.

• Môžete kvantifikovať, koľko ľudí či firiem ste už preverili a aká časť z nich dostala pozitívne vyjadrenie na možnosť oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami?

Od roku 2002 služba preverila 5 500 osôb. Približne u 80 osôb bola bezpečnostná previerka ukončená bez vyjadrenia alebo bola ukončená platnosť predtým vydaného vyjadrenia. Zároveň príslušné štruktúry VOS poskytujú informácie a robia previerky podľa požiadaviek NBÚ. Za roky 2002 a 2003 bolo prijatých okolo 11 000 žiadostí a bolo zaslaných vyše 8 000 odpovedí na NBÚ týkajúcich sa fyzických osôb. Čo sa týka právnických osôb, NBÚ boli poskytnuté informácie o viac ako 100 firmách. V niektorých prípadoch s negatívnym stanoviskom. Isté skupiny osôb, ako napríklad

„Každý, kto pácha trestnú činnosť, má a bude mať v spojení našej služby, Policajného zboru, ale aj ostatných bezpečnostných služieb SR pred sebou nepríjemného protivníka.“

klad príslušníci vysielaní do vojenských misií a na cvičenia v rámci NATO a EÚ, osoby plniace úlohy pri stálej misii NATO v Bruseli a rozhodujúce funkcie v priamej podriadenosti ministra obrany a náčelníka generálneho štábu, sú preverované prioritne. Štátne orgány, ktoré zo zákona poskytujú informácie zo svojich evidencií o bezúhonnosti, správaní a bezpečnostnej spoľahlivosti, sú veľmi preťažené a na vyjadrenia od nich čakáme 7 - 12 týždňov.

• Aké veľké množstvo preverovaní bude potrebné ešte v súvislosti s našim vstupom do NATO vykonať?

Podľa počtu zaslaných žiadostí od Bezpečnostného úradu MO SR a žiadostí od rozpočtových a príspevkových organizácií, ktorých zriaďovateľom alebo zakladateľom je MO SR, bude potrebné v roku

2004 preveriť okolo 4 500 osôb a okolo 100 právnických osôb.

Chcem dodať, že bezpečnostné previerky navrhovaných osôb Vojského obranného spravodajstva vykonáva na základe ustanovení zákona č. 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností. Zákon stanovuje predpoklady pre vznik oprávnenia na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami. Okrem iných skutočností skúmame u navrhovaných osôb ich bezúhonnosť, správanie a bezpečnostnú spoľahlivosť. Získané poznatky vyhodnocujeme. V prípade zistenia skutočností, ktoré by mohli byť prekážkou na vydanie kladného vyjadrenia, vykonáva sa s navrhovanou osobou bezpečnostný pohovor, v rámci ktorého má táto osoba možnosť vyjadriť sa k zisteným skutočnostiam. V každom jednotlivom prípade

Zl'ava riaditeľ VOS plk. František Kašický, minister obrany Juraj Liška a zástupca riaditeľa VOS plk. Daniel Jackuliak

vykonávania bezpečnostnej previerky sa postupuje individuálne, veľmi zodpovedne, a pretože ide o osudy ľudí, sú vytvorené kontrolné mechanizmy, aby sa previerkový proces nedal zneužiť. Nerobíme rozdiely medzi funkciami, postavením či hodnosťami. V tomto procese musí byť rovnosť.

• Ako vnímate najnovší legislatívny proces súvisiaci s prácou spravodajských služieb?

Predložený návrh zákona o Slovenskej informačnej službe, Vojskom obrannom spravodajstve a Vojskej spravodajskej službe má nahradiť doterajšie platné zákony upravujúce ich činnosť, ktoré sú už historicky prekonané. Platná zákonná úprava v súčasnosti v potrebnom rozsahu nevyhovuje potrebám súvisiacim so zabezpečením efektívnej a účinnej obrany a ochrany bezpečnosti na Slovensku, a to najmä z hľadiska jej spravodajského aspektu. Ide o nevyhnutnosť vytvoriť zodpovedajúce právne predpoklady spravodajského pôsobenia osobitných štátnych orgánov Slovenskej republiky tak, aby sa tieto orgány mohli plnohodnotne zapojiť do integrovaného systému spravodajských zložiek členských štátov Severoatlantickej aliancie. Zákon je v súčasnosti v medzirezortnom pripomienkovom konaní a je v plnom znení uverejnený aj na internetovej stránke Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Pavol VITKO

Po presune z irackej Hilly do Kuvajtu a následnom šesťhodinovom lete špeciálom, vystúpilo v piatok 6. februára popoludní na bratislavskom Letisku gen. M. R. Štefánika tridsaťdeväť našich mierotvorcov, ktorí pôsobili v zoskupení koalíčných síl v misii Iracká sloboda. O tri dni neskôr im na nástupišti martinského práporu okamžitej reakcie, odkiaľ väčšina z nich pochádza, odovzdal minister obrany Juraj Liška medaily Za službu v mierových a pozorovateľských misiách.

Návraty z bojových polí

„Je to iba skromný výraz poďakovania za vynikajúce plnenie úloh v nesmierne náročných klimatických a bezpečnostných podmienkach,“ poznamenal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský, ktorý na slávnostnom akte privítania našich ženistov v metropole Turca ocenil najmä ich vysokú profesionalitu počas plnenia operačných úloh pri odmiňovaní. Práve za túto prácu si naši vojaci získali rešpekt a uznanie predstaviteľov koalíčných síl aj velenia mnohonárodnej divízie. Dnes už bývalý veliteľ kontingentu pplk. Ondřej Novosad zhodnotil misiu v Iraku ako jednu z najnáročnejších. Zároveň ocenil aj to, že pri tejto práci v mimoriadne nebezpečnom prostredí sa nikto nezranil a domov sa všetci vrátili v poriadku.

Zdôraznil, že Slováci si získali za svoju profesionalitu, odbornosť a disciplínu uznanie celého sveta, a to nielen u vojakov, ale napr. aj u civilného obyvateľstva a pracovníkov, ktorí v tejto oblasti zabezpečovali humanitárnu pomoc. Zároveň pripomenul, že jednotka, ktorá je v súčasnosti v Iraku, je po zvýšení počtov aj mechanizmov na odmiňovanie plne pripravená na plnenie úloh v nových podmienkach.

„Absolvoval som už misiu v bývalej Juhoslávii, ktorá tiež patrila medzi nebezpečné, no tá iracká bola mimoriadne náročná na psychiku. Hoci sme sa na to pripravovali už na Slovensku a vedeli sme, že ideme do bojovej

situácie, skutočnosť bola oveľa tvrdšia. Odporcovia, ktorí z prítomnosti príslušníkov zahraničných armád nie sú

nadšení, a najmä polovojenské teroristické jednotky nám mnohokrát zinscenovali nečakané a životunebezpečné situácie. Narušenie infraštruktúry či útoky na civilnú políciu, samosprávu i samotných obyvateľov boli na dennom poriadku. Človek musel mať neustále oči na stopkách. Tu sme sa všetci presvedčili, aká dôležitá je pri zdolávaní týchto nástrah prísna disciplína,“ zveril sa nám jeden z martinských ženistov.

Všetci po prílete na Slovensku absolvovali povinnú lekársku prehliadku a

po nej sa ešte pred slávnostným nástupom rozišli za svojimi blízkymi a známymi. Aj preto na nádvorí martinských kasární počas udeľovania medailí nebolo toľko rodinných príslušníkov ako na podobných akciách. „Pritiahla nás tu zvedavosť. Predsa je dobre poznať spolubojovníkov, s ktorými bol náš syn na jednej vojnej lodi. Chválabohu, že sa vrátili živí a zdraví,“ neskrývala dojatie rodina jedného mierotvorcu, ktorá do Martina pricestovala až z Michaloviec.

Slzy radosti sa trblietali na lícach pani Jarmily. „Viem, za manžela som si vybrala

vojaka a som pripravená sa s ním deliť o chvíle radosti i strasti. Uvedomujem si, že polročné odlúčenie

bolo veľmi ná-

ročné nielen pre neho, ale najmä pre našu rodinu. Azda najťažšie chvíle som prežívala pred tromi mesiacmi, keď som priviedla na svet dcérku Júliu. Vtedy na pár dní prišiel domov aj manžel, no jeho opätovný odchod do Iraku som veľmi ťažko znášala. Na všetky problémy som ostala sama. Našťastie mi pomohli naši rodičia. Do Iraku ho však už viac nepustím,“ dodala s náznakom úsmevu pani Jarmila.

Všetci si so sebou priniesli nielen množstvo skúseností či spomienok, ale aj zopár suvenírov. Jeden z nich im bude na celý život pripomínať ich účasť na misii. „Sú to takzvané »saddámovky«, ktoré počas panovania Saddáma Husajna boli oficiálnymi bankovkami,“ prezradil za všetkých misionárov pplk. O. Novosad.

Jozef MICHNICA

V najnebezpečnejších priestoroch krajiny – severozápadne od mesta Karballa a na iracko-iránskej hranici – odmiňovali za šesť mesiacov rôznym spôsobom, ručne i pomocou mechanizmov vyše 350-tisíc m², zlikvidovali 170 protitankových a stovky pechotných mín a inej munície.

Vraj najkrajšia základňa zo všetkých „káforáckych“ na území sužovaného Kosova. Jej bielošedé kontúry sa vypínajú nad malebnou albánskou dedinkou Šajkovac, ktorá podobne ako stovky ďalších mestečiek či dedín so svojimi obyvateľmi iba nedávno okúsila hrôzy krvavého konfliktu. Základňa symbolizuje istoty pre domácich, po ktorých túžili, keď im bolo najhoršie. Môžu spokojnejšie spávať, venovať sa výchove detí, pracovať. Že tomu naozaj tak je, o tom sú presvedčení aj príslušníci 4. slovensko-českého práporu v misii Severoatlantickej aliancie K FOR, ktorí v pondelok 16. februára popoludní nastúpili na províznom nástupišti základne.

Veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády brigádny generál Miroslav Kováč a JUDr. Peter Plučinský pri vyznamenávaní príslušníkov 4. slovensko-českého práporu KFOR

KFOR

„Metalparáda“ v Šajkovaci

Aj tento pondelok sa vlastne ničím nelíšil od ostatných dní. Stanovené úlohy príslušníci práporu plnili vo všetkých troch sektoroch priestoru zodpovednosti vo východnej časti krajiny pozdĺž administratívnej hranice. Vykonávali patrolovanie na vozidlách, hliadkovanie. Niekoľko úloh však bolo predsa len navyše. Bolo treba zabezpečiť prílet náčelníka Generálneho štábu Armády Českej republiky

generálporučíka Pavla Štefka, príchod delegácie Ministerstva obrany Slovenskej republiky vedenej riaditeľom kancelárie ministra JUDr. Petrom Plučinským, brigádneho generála Miroslava Kováča a ďalších hostí. Tí všetci merali cestu do Šajkovaca, aby sa vojakom poďakovali a ocenili ich prácu. Nezabudol však na nich ani veliteľ misie KFOR generálporučík Holger Kammerhoff, ktorý svoje uznanie slovenským a českým vojakom vyjadril udelením pamätnej medaily aliancie.

Generál Štefka pri slávnostnom odovzdávaní medailí vo svojom príhovore osobitne vyzdvihol dobrú spoluprácu Slovákov a Čechov. „Náš prápor si v Kosove získal veľmi dobrú povesť a velenie misie sa spolieha na schopnosti našich vojakov, ich profesionalitu a disciplínu,“ pripomenul. A perspektíva práporu? Na zákla-

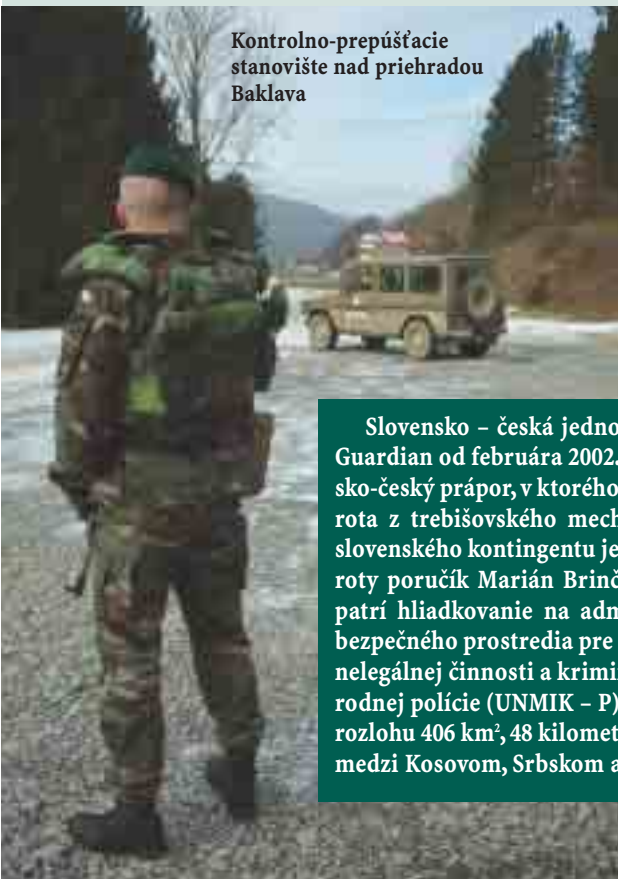
de výsledkov rokovania Vojenského výboru NATO v novembri minulého roka a v súvislosti s vývojom bezpečnostnej situácie v Bosne a Hercegovine, Macedónsku a najmä v Kosove, bude prítomnosť síl medzinárodného spoločenstva aj naďalej nevyhnutná. Pravda, už v obmedzenom množstve a s maximálnou operatívnou flexibilitou. Zmeny sa dotknú aj spoločného práporu. V súčasnej podobe by mal pôsobiť do 30. apríla 2004. Mnohonárodná brigáda (C), v rámci ktorej prápor pôsobí, sa pretransformuje na zoskupenie síl zložené z mechanizovaných rôt, ktorých hlavnou úlohou bude manévrovať v celom priestore Kosova a v prípade potreby aj v Bosne a Hercegovine. Jednou zo samostatných jednotiek bude aj slovenská mechanizovaná rota.

Brífing veliteľa roty poručíka Mariána Brinčeka po skončení slávnosti sa týkal predovšetkým týchto zmien. Súčasná jednotka, chlapi z trebišovského práporu, musia pripraviť pôdu pre svojich nasledovníkov, ktorí ich vystriedajú v apríli. S týmto cieľom sa uskutočnili koordinačné cvičenia so zameraním na činnosť v nových podmienkach a prediskutovali požiadavky na spoluprácu s ostatnými jednotkami misie, vrátane technického a materiálového zabezpečenia roty.

Slovenská jednotka aj v budúcnosti chce byť platným a výkonným členom misie K FOR. Výsledky dvojročného pôsobenia našich vojakov v tomto priestore dávajú záruku, že to naozaj tak bude.

Text a foto Bernard ROŠTECKÝ

Kontrolno-prepúšťacie stanovište nad priehradou Baklava

Slovensko – česká jednotka pôsobí v operácii NATO Joint Guardian od februára 2002. V súčasnosti ju tvorí už 4. slovensko-český prápor, v ktorého zostave pôsobí 3. mechanizovaná rota z trebišovského mechanizovaného práporu. Veliteľom slovenského kontingentu je major Ján Parimucha a veliteľom roty poručík Marián Brinček. Medzi hlavné operačné úlohy patrí hliadkovanie na administratívnej hranici, vytváranie bezpečného prostredia pre všetky etnické skupiny, potlačanie nelegálnej činnosti a kriminality, podpora činnosti medzinárodnej polície (UNMIK – P). Priestor zodpovednosti 3. mr má rozlohu 406 km², 48 kilometrov tvorí administratívna hranica medzi Kosovom, Srbskom a Čiernou Horou.

Kanada

(Dokončenie
z predchádzajúceho čísla)

Vzdušné sily (Air Force)

Úlohou vzdušných síl je sledovať a kontrolovať kanadský vzdušný priestor, zabezpečovať vzdušnú prepravu personálu a materiálu ozbrojených síl, podporovať operácie pozemných a námorných síl, poskytovať pomoc a podporu iným vládnym inštitúciám, zabezpečovať pátranie a záchranu a podieľať sa na humanitárnych operáciách.

Náčelník štábu vzdušných síl v Hlavnom veliteľstve národnej obrany je zároveň veliteľom Vzdušného veliteľstva (Air Command). Operačné a taktické riadenie vykonáva veliteľ 1. vzdušnej divízie (1 Canadian Air Division – 1 CAD) s veliteľstvom vo Winnipegu, ktorý je zároveň veliteľom kanadského regionálneho veliteľstva North American Aerospace Defence Command (Canadian NORAD Region Headquarters – CANR). Vo vzdušných silách slúži 14 500 aktívnych profesionálnych vojakov, 2 600 záložníkov a 2 500 civilných zamestnancov. Ročný prevádzkový rozpočet je asi 1,5 miliardy USD.

1 CAD sa skladá z 13 krídel a ďalších samostatných jednotiek, ktoré sú rozmiestnené vo väčšine kanadských provincií. Vo výzbroji má 118 viacúčelových nadzvukových prúdových lietadiel CF-18A/B Hornet (3. krídlo v Bagotville a 4. krídlo v Cold Lake), 12 cvičných prúdových strojov CT-155 Hawk (4. krídlo v Cold Lake a 15. krídlo v Moose Jaw), 26 vrtuľových cvičných CT-156 Harvard II (15. krídlo v Moose Jaw), 32 stredných transportných lietadiel CC-130 Hercules rôznych verzií (8. krídlo

v Trentone, 14. krídlo v Greenwoode a 17. krídlo vo Winnipegu), 18 námorných hliadkových a protiponorkových strojov CP-140 Aurora/Arcturus (14. krídlo v Greenwoode a 19. krídlo v Comoxe), 6 ľahkých transportných lietadiel CC-115 Buffalo (19. krídlo v Comoxe), 6 malých dopravných prúdových lietadiel CC-144 Challenger (Ottawa), 4 ľahké dopravné a cvičné stroje CT-142 Dash 8 (17. krídlo vo Winnipegu), 5 dopravných a – perspektívne – tankovacích prúdových lietadiel CC-150 Polaris/Airbus A310-300 (8. krídlo v Trentone) Vzdušné sily používajú ešte ľahké dopravné stroje CC-138 Twin Otter, cvičné lietadlá CT-114 Tutor a skúšobné stroje CT-133 Silver Star. Z vrtuľníkov je to 15 najnovších pátracích a záchranných strojov CH-149 Cormorant (8. krídlo v Trentone, 9. krídlo v Ganderi, 14. krídlo v Greenwoode a 19. krídlo v Comoxe), 98 dopravných vrtuľníkov CH-146 Griffon pre pozemné sily (84 z nich v 1. krídle v Kingstone, 14 v ostatných častiach Kanady) a 28 námorných vrtuľníkov CH-124 Sea King pre plavidlá námorných síl (12. krídlo v Shearwater)

Námorné sily (Navy)

Ich úlohou je brániť národné záujmy a kanadskú suverenitu v pridelených morských oblastiach. Skladajú sa z troch hlavných formácií – Námorných síl v Atlantiku (Maritime Forces Atlantic – MARLANT), Námorných síl v Pacifiku (Maritime Forces Pacific – MARPAC) a námorných záloh (Naval Reserve).

Viacúčelové nadzvukové lietadlo CF-18A Hornet kanadských vzdušných síl tankuje počas letu v priebehu cvičenia Red Flag (základňa Nellis AFB – USA)
Foto MCAS Cherry Point

MARLANT s veliteľstvom na základni Stadacona zodpovedá za atlantickú oblasť s rozlohou vyše 4,8 milióna km². Jeho personál sa skladá z 5 000 aktívnych vojakov, 350 záložníkov a 2 150 civilných zamestnancov. Podlieha mu Atlantická flotila s dvoma torpédoborcami (DDG) triedy HMCS (Her Majesty Canadian Ship) Iroquois, siedmimi fregatami (FFH) triedy HMCS Halifax, šiestimi plavidlami pobrežnej obrany (MM) triedy HMCS Kingston, jednou operačnou podpornou loďou (AOR) triedy HMCS Protecteur a tromi konvenčnými ponorkami (SSK) triedy HMCS Victoria (do služby budú zaradené v tomto roku).

MARPAC je zložkou námorných síl na kanadskom západnom pobreží s veliteľstvom v Esquimalte. Má 4 200 vojenských profesionálov, 2 000 civilných zamestnancov a zodpovedá za oblasť severovýchodného Pacifiku s rozlohou 1,7 milióna km². Podlieha mu Pacifická flotila s dvoma torpédoborcami triedy HMCS Iroquois, piatimi fregatami triedy HMCS Halifax, šiestimi plavidlami triedy HMCS Kingston, jedným plavidlom triedy HMCS Protecteur a jednou ponorkou triedy HMCS Victoria.

Námorné zálohy majú asi 4 000 osôb. Špecializujú sa na pobrežné operácie, kontrolu námornej dopravy a protimínové operácie. Ich organizačnú štruktúru tvorí 24 jednotiek označovaných ako námorné záložné divízie.

Kanadskí rangeri (Canadian Rangers)

Predstavujú dobrovoľnícku zložku záložných síl, ktorá zabezpečuje hliadkovanie a vojenskú kontrolu, ako aj pomoc pri pátracích a záchranných akciách najmä v riedko osídlených odľahlých severných a pobrežných oblastiach Kanady, v ktorých nie je možné udržiavať regulárne jednotky.

Andrej GÁFRIK

Fregata HMCS Toronto (FFH 333)
triedy Halifax v Gibraltárskej úžine
Foto US Navy

funguje ako taktické podporné stredisko TSC), na údržbu leteckej techniky, na zabezpečenie výcviku a cvičení a oddelenie systémov C4.

Ďalšou dôležitou námornou zložkou z vyše 25 podriadených jednotiek IDF je námorná letecká základňa NAS (Naval Air Station) v Keflavíku, na ktorej je umiestnená väčšina veliteľstiev IDF. Odtiaľto operuje aj námorná hliadková letka Patrol Squadron (PATRON) Keflavík, ktorej sily a prostriedky (väčšinou štyri lietadlá P-3C Orion, päť osádok a približne 180-členný personál) sú vyčleňované z námorných letiek v USA na princípe 6-mesačnej rotácie.

Z Keflavíku pôsobí aj detašovaná jednotka kráľovských holandských námorných síl, ktorá je operačne podriadená CFK.

Leteckým komponentom IDF je 85. skupina US Air Force dislokovaná na NAS Keflavík. Jej úlohou je odstrašiť prípadnú agresiu v severnom Atlantiku, chrániť islandský vzdušný priestor a podporovať prebiehajúce operácie vlastnými prieskumnými, stíhacími a záchrannými vzdušnými prostriedkami. Ako samostatná skupina administratívne podlieha 3. leteckej armáde USAFE. Má asi 700 členov vojenského a civilného personálu a skladá sa zo siedmich letiek (85. operačnej letky, 932. letky vzdušného riadenia, 56. záchrannej letky, 85. letky bezpečnostných síl, 85. letky údržby, 85. letky civilných inžinierskych služieb a 85. podpornej letky) a trinástich štábných agentúr.

85. operačná letka zabezpečuje prevádzku stíhacích (F-15, F-16), tankovacích (KC-135) a transportných (HC-130) lietadiel, ktoré sa podľa potreby dočasne pridelujú na obranu vzdušného priestoru Islandu. 56. záchranná letka plní záchranné, bojové záchranné a podporné úlohy pre 85. skupinu, IDF, NATO a islandskú vládu v oblasti severného Atlantiku. Je vyzbrojená štyrmi vrtuľníkmi HH-60G Pave Hawk, ktoré sú jedinými leteckými prostriedkami USAF trvale pridelenými na Island.

Za pozemnú obranu Islandu zodpovedá ARICE (US Army Iceland), prvok pozemných síl v rámci IDF. Toto veliteľstvo podľa potreby vyčleňuje záložné jednotky pozemných síl z USA na posilnenie obranného personálu základne Keflavík, zloženého z bezpečnostných jednotiek námorných síl, námornej pechoty a vzdušných síl.

Andrej GÁFRIK

Islandská republika

Základy parlamentnej demokracie v tejto ostrovnej krajine s oficiálnym názvom v islandčine Lýðveldidh Island siahajú až do 10. storočia. Island je členom NATO od roku 1949 a ako jediný zo štátov aliancie nemá vlastné ozbrojené sily. Administratívne sa delí na 23 okresov a 14 nezávislých miest.

Island bol vďaka svojej strategicky výhodnej polohe uprostred severného Atlantiku významnou základňou Spojencov už v druhej svetovej vojne. Neskôr, počas studenej vojny, lietadlá NATO z jeho územia kontrolovali predovšetkým pohyby sovietskych jadrových ponoriek v oblasti medzi Európou a Severnou Amerikou. Námorná letecká základňa v Keflavíku neďaleko islandského hlavného mesta Reykjavíku preto získala neoficiálne označenie „protiponorkové hlavné mesto sveta“. Úlohu kontrolovať námornú a vzdušnú činnosť v severnom Atlantiku plní aj dnes.

Bezpečnostná politika Islandu je založená na uplatňovaní dvojstrannej obrannej dohody, ktorú na žiadosť NATO podpísali Spojené štáty s Islandom v roku 1951. USA sa v nej zaviazali zabezpečiť teritoriálnu obranu Islandu, ako aj obranu oblasti severného Atlantiku. Za implementáciu dohody zodpovedá z islandskej strany oddelenie obrany ministerstva zahraničných vecí.

Medzi vládne ozbrojené zložky, ktoré majú určité funkcie v systéme obrany, patrí pobrežná stráž (podlieha ministerstvu spravodlivosti a disponuje niekoľkými hliadkovými plavidlami, vrtuľníkmi a lietadlami s pevným krídlom), civilná obrana a špeciálne jednotky štátnej polície. Islandská vláda prevádzkuje štyri pozemné rádiolokačné stanice AN/FPS-117(V)5, ktoré poskytujú informácie o situácii vo vzdušnom priestore Islandským obranným silám (932. letke vzdušného riadenia) aj civilným zložkám riadenia letovej prevádzky.

Islandské obranné sily (Iceland Defense Force – IDF) vznikli na základe islandsko-americkej doho-

dy z roku 1951. Podliehajú Veliteľstvu amerických síl v Európe (US European Command) a skladajú sa približne z 1 800 príslušníkov amerických ozbrojených síl (US Navy, Air Force a Army), 100 amerických a 850 islandských civilných zamestnancov. Ich jadro je umiestnené na základni Keflavík, kde slúži aj vojenský personál z ďalších krajín NATO – Holandska, Nórska, Kanady a Dánska.

Veliteľom IDF je americký kontradmirál, ktorý zároveň velí ich námornej zložke Fleet Air Keflavík, ďalej Americkým protiponorkovým prieskumným silám vo východnom Atlantiku (U.S. Anti-Submarine Warfare Reconnaissance Forces Eastern Atlantic) a súčasne Islandskému ostrovnému veliteľstvu NATO (v tejto funkcii podlieha Regionálnemu veliteľstvu východoatlantickej oblasti NATO RHQ EASTLANT).

Hlavnú námornú operačnú zložku IDF predstavuje Fleet Air Keflavík. Jej veliteľ (Commander Fleet Air Keflavík – CFK) zodpovedá za operačnú pripravenosť pridelených námorných jednotiek USA a NATO, koordinuje a riadi námorné operácie v rozsahu svojej zodpovednosti a vykonáva administratívny dozor nad pridelenými jednotkami. Veliteľstvo CFK má šesť oddelení – administratívne, spravodajské, operačné a analytické (zároveň

Island	
Rozloha	103 000 km ²
Počet obyvateľov	290 500
Hustota obyvateľov na km ²	2,8
Dĺžka pobrežia	4 970 km
HDP (2002)	8,3 miliardy USD
Obranný rozpočet (odhad 2002-2003)	-

KRÁTKO

Nórske kráľovské vzdušné sily začali v decembri 2003 letové skúšky svojich nových navigačných a navádzacích kontajnerov Pantera. Skúšky uskutočnila dvojica lietadiel F-16AM2 Block 15 nórskeho vzdušného síl zo základne Bodo. Kontajner Pantera je exportným variantom výrobku Sniper XR, ktorý výrobca Lockheed Martin vyvinul pre USAF.

Medzinárodné konzorcium vedené spoločnosťou SAIC (Science Applications International Corporation) získalo od NATO kontrakt na definovanie systému protiraketovej obrany na ochranu územia členov aliancie. Ďalšími členmi konzorcia sú EADS Space Transportation, ACSI, Alenia Spazio, Boeing, Diehl, IABG, QinetiQ, Raytheon, Thales a TNO.

Spoločnosť McDonnell Douglas (vlastnená firmou Boeing) získala od vlády Kórejskej republiky kontrakt na dodanie 47 riadených striel AGM-84H SLAM-ER (Standoff Land Attack Missile Expanded Response). Kontrakt v hodnote 61 319 379 USD je realizovaný ako program zahraničného vojenského predaja FMS.

Podľa niektorých nemeckých médií predá Nemecko viaceré typy nadbytočnej výzbroje do Estónska. Kontrakt by mal zahŕňať 18 samohybných kanónových húfní a zatiaľ bližšie nešpecifikovaný počet (odhady sa pohybujú medzi 16 až 24) protitankových raketových komplexov.

Spoločnosť General Electric získala objednávku na výrobu a dodanie leteckých prúdových motorov F404-GE-102 pre nadzvukové lietadlá radu T-50 kórejského výrobcu KAI (Korean Aerospace Industries). Výrobný kontrakt znie na dodanie 27 motorov F404-GE-102 aj s logistickou podporou. Hodnota kontraktu je približne 80 miliónov USD a prvý motor výrobca dodá v roku 2005.

Spoločnosť EADS Astrium získala od úradu telekomunikačných a informačných programov francúzskej agentúry pre výzbroj DGA kontrakt na skonštruovanie a výrobu demonštrátora optickej družice včasnej výstrahy Spirale (Système Préparatoire Infra-Rouge pour l'Alerte). EADS Astrium je hlavným kontraktom pre program v hodnote 124 miliónov EUR.

India uskutočnila v utorok 10. februára 2004 ďalšiu úspešnú skúšku protiletadlovej raketovej riadenej strely Trishul (trojzubec). Riadená strela štartovala z mobilného odpaľovacieho zariadenia na strelnici Chandipur vo východoindickom štáte Orissa na pohybujúci sa vzdušný cieľ. Riadená strela s bojovou časťou a hmotnosťou 15 kg má dolet 9 km.

Nová odstrel'ovacia puška

Bieloruská spoločnosť Belvnešpromservis začala marketingový prieskum trhov s novovyvinutou odstrel'ovacou puškou SVK (Snajperskaja vintovka Koneva) kalibru 7,62 mm. Zbraň s celkovou hmotnosťou 4,5 kg bez zásobníka a optického zameriavača má hlavň dlhú 650 mm. Na ústie hlavne je možné nainštalovať tlmič zvuku a eliminátor záblesku výstrelu. Nová puška existuje

v dvoch základných variantoch – pre náboj 7,62 x 54R a náboj 7,62 x 51 NATO (.308 Winchester). V prípade verzie pre ruský náboj zbraň používa zásobník pušky SVD pre 10 nábojov. Verzia pre náboj NATO používa zásobník pušky M14 pre 10 nábojov alebo zásobník pušky M21 pre 20 nábojov.

DB-110 do Poľska

Poľské ministerstvo obrany rozhodlo, že lietadlá F-16 budú vybavené prieskumným kontajnerom DB-110. Kontajner vyrába divízia SRS (Surveillance and Reconnaissance Systems) americkej spoločnosti Goodrich Corporation. Taktický prieskumný systém DB-110 je digitálne zariadenie, ktoré umožňuje pilotovi pomocou elektrooptických senzorových technológií v reálnom čase získavať zábery záujmového priestoru vo dne aj v noci. Poľské lietadlá F-16 budú prvými svojho druhu, ktoré vyzbroja týmto typom prieskumného kontajnera. Systém pracuje autonómne, navigátor má možnosť sledovať snímaný obraz na videomonitori na palube lietadla. Kontrakt na dodanie kontajnerov DB-110 je kategórie FMS (Foreign Military Sales) a prvé kusy získá Poľsko v roku 2008.

Radar Master-M

Prehľadovú rádiolokačnú stanicu ďalekého dosahu Master-M vyrába francúzska spoločnosť Thales a jej predaj na svetových trhoch organizuje spoločný francúzsko-americký podnik ThalesRaytheon-

Systems. Moderný polovodičový radar sleduje tri parametre vzdušných cieľov (diaľku, azimut a výšku) na vzdialenosť až 470 km. Jednotlivé komponenty radaru sú rozmiestnené v štyroch ISO kontajneroch (20") a jednej plošine ISO (20"). Na prepravu slúžia štyri nákladné automobily s únosnosťou 10 t a jeden automobilový sedlový ťahač s kapacitou 20 t. Obsluha v počte osem ľudí uvedie do prevádzky radar za dve hodiny. Priemerný odpracovaný čas na jednu poruchu je 1 500 prevádzkových hodín.

Poľský SW-4

Poľské vzdušné sily získajú do svojej výzbroje v tomto roku prvé ľahké jednomotorové viacúčelové vrtuľníky SW-4 vyrobené firmou PZL Mielec. Stroj klasickej konštrukcie má trojlistový nosný rotor a dvojlistový vyrovnávací rotor. Obidva rotory sú vyrobené z kompozitov. Pristávacie zariadenie je lyžového typu. Vrtuľník SW-4 poháňa jeden motor Rolls-Royce 250-C20R/2 (SP) so vzletovým výkonom 336 kW. Stroj je vybavený rádionavigačnými prístrojmi Bendix/King na let vo dne aj v noci. Kapacita vrtuľníka je pilot a štyria cestujúci. Pri preprave nákladu unesie 400 kg v kabíne a 150 kg v priestore pre batožinu alebo 700 kg na vonkajšom podvese.

Lacný terč E95M

Ruská firma Eniks vyrába pre ozbrojené sily Ruskej federácie terčový komplet s bezpilotným terčovým lietadlom E95M. Terčové lietadlo E95M imituje širokú škálu podzvukových vzdušných cieľov. S pulzáčnym prúdovým motorom M135 (ťah 15 kg) dosahuje rýchlosť 300 - 400 km/h a maximálnu letovú hladinu 3 000 m. Motor vyžaruje dostatok tepla na imitovanie činnos-

ti pohonnej jednotky okrídlenej riadenej strely. Okrem toho terč nesie Lunebergove šošovky, kútové odrážače, pyrotechnické stopovky a infračervené klamné ciele. Terč má dĺžku 2,1 m, rozpätie krídla 2,4 m, priemer trupu 25 cm a štartovaciu hmotnosť 70 kg. Vytvrlosť vo vzduchu je až 30 minút.

Ďalšia družica DSP

Už v poradí 22. družica včasnej výstrahy DSP (Defense Support Program) bola vypustená 14. februára 2004 zo štartovacieho komplexu Launch Complex 40 kozmodrómu Cape Canaveral Air Force Station na Floride. Družicu postavila spoločnosť Northrop Grumman a na obežnú dráhu ju vypustili pomocou raketového nosiča Titan IVB. Družica sa oddelila sedem hodín po štarte od orbitálneho stupňa, ktorý ju vyniesol na geosynchrónnu obežnú dráhu s výškou 35 890 km nad Zemou. Tu sa pripojila k existujúcej konštelácii, ktorá sa využíva na včasnú výstrahu pred strategickými a taktickými raketovými útokmi na celom svete. Družice systému DSP sú v prevádzke od roku 1970 a dodnes dokazujú svoju veľkú spoľahlivosť. Oproti prvým družiciam sa životnosť súčasných výrobkov predĺžila skoro o 250 percent.

Pripravil Miroslav GYŮRÖSI

Foto autor

KRÁTKO

Predstavitelia izraelskej spoločnosti IAI a indickej firmy HAL podpísali na začiatku februára dva dokumenty týkajúce sa konštrukcie a výroby ľahkého vrtuľníka HAL Dhruv. Prvá zmluva poveruje IAI vývojom a dodaním modernej avioniky pre vrtuľník. Na základe druhej zmluvy vzniká spoločný izraelsko-indický podnik, ktorého cieľom je predaj a podpora vrtuľníka Dhruv.

Južná Kórea kúpi v roku 2010 štyri lietadlá rádiolokačného prieskumu. V súčasnosti je v hre päť kandidátov: A320-200 francúzskeho Thalesu, IL-76 a G-550 izraelského IAI/Elta a americké modely A321-200 od L3-Com a B737-700 od Boeingu. O víťazovi kontraktu v hodnote 1,7 miliardy amerických dolárov sa rozhodne v novembri.

Velenie US Navy zverilo spoločnosti Boeing začiatkový kontrakt s nízkou intenzitou na vyrobenie druhej série aktívnych radarov s elektronickým vychyľovaním lúča AN/APG-79 pre lietadlá F/A-18E/F Super Hornet a F-18G. Kontrakt LRIP2 v hodnote 61,8 milióna amerických dolárov zahŕňa výrobu 12 radarov, radomov a krytov.

Americká spoločnosť Lockheed Martin získala od velenia amerických pozemných síl kontrakt na dodanie 92 vrtuľníkových odpaľovacích zariadení M299 pre protitankové raketové riadené strely Hellfire. Kontrakt v hodnote 3,2 milióna amerických dolárov zahŕňa výrobu a dodanie 34 odpaľovacích zariadení pre US Army a 58 zariadení v rámci programu FMS (Izrael a Kuvajt). Dodávky objednaných zariadení sa skončia v treťom štvrtroku 2005.

Švajčiarske firmy dosiahli najväčšiu úroveň ziskov v obrannom sektore od roku 1989. Len predaj obrnených vozidiel, protiletadlových systémov a munície zvýšil minuloročný export o 100 miliónov švajčiarskych frankov. Celková hodnota minuloročného švajčiarskeho exportu zbraňových systémov a obranných technológií dosiahla 379 miliónov švajčiarskych frankov.

Izraelské ministerstvo obrany vybralo miniatúrny bezpilotný lietajúci prostriedok Skylark na vyzbrojenie pozemných síl svojej armády. Bepilotný systém Skylark, ktorý vyrába izraelská firma Elbit Systems, je určený na denné aj nočné pozorovanie a zber údajov na vzdialenostiach do 10 km.

Talianska vláda objednala od kanadského výrobcu Bombardier Aerospace tri protipozžiarné obojživelné lietadlá Bombardier 415. Táto objednávka zvýši počet lietadiel tohto typu, ktoré prevádzkuje taliansky úrad civilnej ochrany na šesťdesiat strojov.

Vozidlá Stryker SBCT 1 v Iraku dostali ako provizórne riešenie doplnkový „lišťový“ alebo „roštový“ pancier (slat armor), ktorý má zvýšiť ich ochranu proti strelám z pancierovky. Táto ochrana má podobu akejsi oceľovej „klietky“ okolo celého vozidla s odstupom asi 45 cm od stien korby. Podobný princíp sa používal už počas druhej svetovej vojny. „Klietka“ má priviesť kumulatívne strely z pancierovky k výbuchu v dostatočnej vzdialenosti od vlastného panciera vozidla. Usmernený tok výbušnej energie strely sa v medzopriestore vyčerpá alebo odkloní. Celá klietka má hmotnosť asi 2 300 kg. Od roku 2005 by mal byť k dispozícii nový prídavný viacvrstvý pancier, ktorý by mal zabezpečiť ochranu aj proti strelám z pancieroviek.

Foto US Army

Brigádne tímy a vozidlá Stryker

Pozemné sily USA plánujú postaviť šesť SBCT, ktoré im majú v najbližších pätnástich rokoch umožniť na princípe rotácie brániť domáce územie, preventívne nasadiť sily v štyroch krízových oblastiach alebo v prípade potreby rýchlo a rozhodným spôsobom rozbiť ofenzívne operácie protivníka v dvoch konfliktoch prebiehajúcich súčasne alebo takmer súčasne. Hlavnou výhodou vybavenia SBCT jednotným typom bojového vozidla má byť podstatné zjednodušenie logistického zabezpečenia.

Charakteristiky a organizácia SBCT

SBCT sú dočasným riešením a nenahrádzajú cieľ súčasného transformačného procesu v US Army – tzv. Objective Force vyzbrojené budúcimi bojovými systémami (Future Combat Systems). Veliteľom bojiska ale poskytujú vyššiu operačnú a taktickú pružnosť a vyplňajú existujúcu medzeru medzi operačnými možnosťami súčasných ťažkých a ľahkých síl US Army. Základným charakteristickým rysom SBCT je strategická a operačná nasaditeľnosť v pohotovostnej bojovej konfigurácii pomocou transportných lietadiel C-5, C-17 a C-130 kdekoľvek na svete. Ich vybavenie zahŕňa aj vyspelé systémy C4ISR (Command, Control, Computer, Communications, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance), vďaka ktorým by mali mať dokonalý prehľad o situácii na bojisku a dokázať úspešne bojovať proti tradičným i asymetrickým protivníkom.

Zloženie SBCT je takéto: tri pešie prápory, rota na prieskum, pozorovanie bojiska a vyhľadávanie cieľov (Reconnaissance, Surveillance and Target Acquisition – RSTA), podporný prápor, prápor poľného delostrelectva, rota vojenského spravodajstva, ženijná rota, spojovacia rota, protitanková rota a štábná rota. Každý SBCT bude mať 9 vozidiel ATGM Stryker s protitankovými

Hlavný prvok prechodnej fázy v prebiehajúcej transformácii amerických pozemných síl predstavujú brigádne bojové tímy Stryker (Stryker Brigade Combat Team – SBCT). V podstate ide o pechotné zväzky v sile 3 600 vojakov, ktoré možno nasadiť kdekoľvek na svete do 96 hodín. Ich základnou prepravnou, podpornou a bojovou platformou sú kolesové obrnené bojové vozidlá Stryker v rôznych verziách.

riadenými strelami TOW 2B a 129 protitankových systémov Javelin (36 vrote RSTA, 27 v každom pešom prápore, 4 v ženijnejrote a 8 záložných v podpornom prápore).

SBCT 1 – 3. brigáda 2. pešej divízie US Army z Fort Lewis – dosiahla operačnú spôsobilosť v polovici minulého roka a jej jednotky sú už od novembra 2003 nasadené v operácii Iraqi Freedom. SBCT 2 – 1. brigáda 25. pešej divízie taktiež z Fort Lewis – v súčasnosti dostáva vozidlá Stryker a operačnú spôsobilosť má získať v tomto roku. SBCT 3 – 172. samostatná pešia brigáda z Fort Wainwright – a SBCT 4 – 2. obrnený prieskumný pluk z Fort Polk – sa majú stať bojaskopnými v nasledujúcich rokoch. SBCT 5 – 2. brigáda 25. pešej (ľahkej) divízie zo Schofield Barracks – bude nasadený v roku 2006 a SBCT 6 – 56. mechanizovaná brigáda 28. pešej (mechanizovanej) divízie pennsylvánskej národnej gardy – v roku 2008.

Pripravujú sa už aj plány na zdokonalenie brigádnych tímov Stryker, ktoré sú zamerané najmä na vzdušnú a palebnú podporu, počítačové siete a schopnosti používaných senzorov. Tieto zdokonalenia sa najprv uplatnia pri budovaní SBCT 5 a 6, ale potom sa spätne implementujú aj v SBCT 1 až 4.

Prieskumné a vyhľadávacie senzory budú umiestnené na 10 m vysoké stožiare na vozidlách Stryker. Zdokonalené družicové komunikačné systémy zabezpečia vyššiu kompatibilitu a interoperabilitu s ostatnými silami. Zlepšia sa prostriedky C4ISR. SBCT 1 až 4 budú mať po 12 ťahaných húfniciach M-198 kalibru 155 mm, ale SBCT 5 a 6 dostanú nové ľahké ťahané húfnice rovnakého kalibru. Priamu vzdušnú podporu SBCT 1 až 4 zabezpečia vrtuľníky OH-58 Kiowa a UH-60 Black Hawk, kým SBCT 5 bude mať organický vzdušný komponent pozostávajúci z vrtuľníkov RAH-66 Comanche. Získané skúsenosti sa uplatnia pri budovaní prvku vzdušnej podpory SBCT 6 a potom spätne využijú v SBCT 1 až 4.

Unifikovaná platforma

Kontrakt v hodnote štyri miliardy dolárov na dodávku 2 131 unifikovaných bojových vozidiel Interim Armoured Vehicle pre SBCT získal v novembri 2000 spoločný podnik firiem General Motors Defense a General Dynamics Land Systems. Z celkového počtu sa má 2 112 vozidiel nasadiť v šiestich SBCT a vo výcvikovom centre. Kontrakt je rozpočítaný na šesť rokov. Prvé dodávky sa začali vo februári 2002 a výrobca dosiaľ dodal vyše 450 vozidiel. Celý program od roku 2003 zastrešuje len spoločnosť GDLS. Výroba prebieha v závode London v Kanade a Anniston v Alabame.

Stryker je štvornápravové osemkolesové obrnené vozidlo, ktoré konštrukčne vychádza z obrneného vozidla LAV III – čiže verzie vozidla Piranha III švajčiarskej spoločnosti MOWAG. Oficiálne bojové meno dostalo na počesť dvoch nositeľov Medaily cti in memoriam – vojaka Stuarta S. Strykera, ktorý bojoval v druhej svetovej vojne a vojaka Roberta F. Strykera, ktorý slúžil vo Vietname. Zatiaľ sa vyrába základná verzia –

obrný transportér M1126 ICV (Infantry Carrier Vehicle) a sedem jeho subverzií. Osmá subverzia – vozidlo na radiačný, chemický a biologický prieskum M1135 NBCRV (Nuclear, Biological, Chemical Reconnaissance Vehicle) a druhá hlavná verzia – mobilný kanónový systém M1128 MGS (Mobile Gun System) sú vo vývoji a dodávky pre SBCT by sa mali začať v roku 2005.

Verzia ICV prepravuje 9-členné pešie družstvo a dvojčlennú osádku (veliteľ vozidla a vodič). Na korbe zvarenej z pancierovej ocele je pripevnený prídavný keramicko-kompozitový pancier MEXAS od nemeckej firmy IBD/Deisenroth Engineering, ktorý zabezpečuje ochranu proti priebojným strelám do kalibru 14,5 mm. Strop chráni osádku proti črepinám delostreleckých striel kalibru 152/155 mm. Vnútorne steny korby sú vyložené protičrepinovou ochrannou vrstvou.

Motor s výkonom 350 ks poháňa prostredníctvom prevodovky so šiestimi stupňami vpred a jedným vzad štyri kolesá, ale možno zapojiť aj pohon všetkých ôsmich kolies. Podvozok má hydropneumatické perovanie s reguláciou svetlej výšky. Kolesá troch zadných náprav sú vybavené brzdami s posilňovačom a systémom ABS.

V pneumatikách sú dojazdové vložky a tlak v nich možno centrálné regulovať.

Organická výzbroj pozostáva z externé lafetovanej diaľkovo ovládanej hlavňovej zbrane (Kongsberg Remote Weapon Station) – buď guľometu M2HB kalibru 12,7 mm, guľometu M240 kalibru 7,62 mm alebo granátometu MK19 kalibru 40 mm a štyroch vrhačov dymových granátov M6 (4 x 4). Vozidlo vieze 32 dymových granátov kalibru 66 mm a – podľa lafetovanej zbrane – 3 200 kusov munície kalibru 7,62 mm, 2 000 kusov kalibru 12,7 mm alebo 430 granátov kalibru 40 mm.

Súčasnou vybavenia vozidla je uvoľňovací navijak, vykurovací a ventilačný systém, hasiaci systém, RCHB detektory, digitálny komunikačný systém („taktický internet“) FBCB2 vrátane polohového informačného systému AN/TSQ-158, rádiostanica SINC-GARS a prijímač systému GPS AN/PSN-11. Vodič má k dispozícii tri periskopy M-17 a termovízny systém DVE (Driver's Vision Enhancer) AN/VAS-5. Na stanovišti veliteľa vozidla je sedem periskopov M-45, displej termovízora a videokamera.

Subverzie majú zhodné základné vybavenie doplnené o špecifický výstroj podľa účelu. Prieskumné vozidlo M1127 RV (Reconnaissance Vehicle) vieze prieskum-

né družstvo (6 + 1 osôb) a prieskumný komplet LRAS3 (Long Range Advanced Scout Surveillance System).

Mínometné vozidlo M1129 MC (Mortar Carrier) má zabudovaný mínomet kalibru 120 mm s palebným priemerom minimálne 60 nábojov a okrem toho vieze prenosný mínomet kalibru 81 mm (na prápornej úrovni) alebo 60 mm (na rotnej úrovni).

Veliteľské vozidlo M1130 CV (Commander's Vehicle) predstavuje operačnú platformu s príslušným vybavením pre veliteľov na rôznych úrovniach v rámci SBCT (tri vozidlá sú v štábe brigády, dve

Zdravotnícke vozidlo M1133 MEV (Medical Evacuation Vehicle) môže prevážať štyroch ležiacich alebo šiestich sediacich pacientov a troch zdravotníkov. Je vybavené na poskytovanie prvej zdravotníckej pomoci ťažko raneným.

Nosič PTRS M1134 ATGM (Anti-Tank Guided Missile) je hlavným brigádnym protitankovým prostriedkom. Má výsuvné odpaľovacie a navádzacie zariadenie pre PTRS TOW. Osádku tvorí veliteľ, strelec, nabíjač a vodič. Tieto vozidlá má protitanková rota v každej brigáde.

Vývoj vozidla M1135 NBCRV na RCHB prieskum nie je dosiaľ skončený a v SBCT 1 jeho úlohy zatiaľ plnia vozidlá M93 Fox.

Dosiaľ sa neskončil ani vývoj mobilného kanónového systému M1128 MGS. Tento hlavný podporný palebný prostriedok SBCT bude vyzbrojený automaticky nabíjajúcim kanónom M68A1E4 kalibru 105 mm v nízko-profilovej bezosádkovej veži, koaxiálnym guľometom kalibru 7,62 mm a samostatne lafetovaným guľometom kalibru 12,7 mm. Palebný priemer je 18 nábojov pre kanón (strely typu HE/HEP, KE, HEAT a antipersonálne

kontajnerové strely), 400 nábojov kalibru 12,7 mm a 3 400 nábojov kalibru 7,62 mm.

Otázniky zostávajú

Vytváranie brigádnych bojových tímov Stryker a zavádzanie vozidiel Stryker do výzbroje predstavuje jeden z najvýznamnejších súčasných programov US Army. Zároveň je ale aj jedným z najkritizovanejších. Kritici poukazujú najmä na vysoké náklady, nedostatočné testovanie vozidiel Stryker, ich nižšiu pancierovú ochranu a priechodnosť v teréne pri porovnaní s pásovými vozidlami, nedostatočnú palebnú silu, problémy s dodržaním maximálnej hmotnosti (ktorá pri plnom bojovom vybavení vozidla hrozí prekročiť maximálnu nosnosť lietadiel C-130), ako aj na časový sklz a technické problémy pri vývoji verzie MGS.

Na niektoré otvorené otázky dá možno odpoveď už nasadenie SBCT 1 v Iraku. Zrejme len praktické bojové skúsenosti ukážu, či vytvorenie brigádnych bojových tímov a zavedenie vozidiel Stryker do výzbroje US Army bolo tou správnou odpoveďou na potrebu vybudovať vysokointegrované kombinované sily rýchlej reakcie schopné čeliť novým hrozbám na bojiskách 21. storočia.

Andrej GÁFRIK

Vozidlo Stryker ICV si vyskúšal aj predseda zboru náčelníkov štábov generál Myers (vpravo)

v štábe každého pešieho práporu a dve v každej pešejrote).

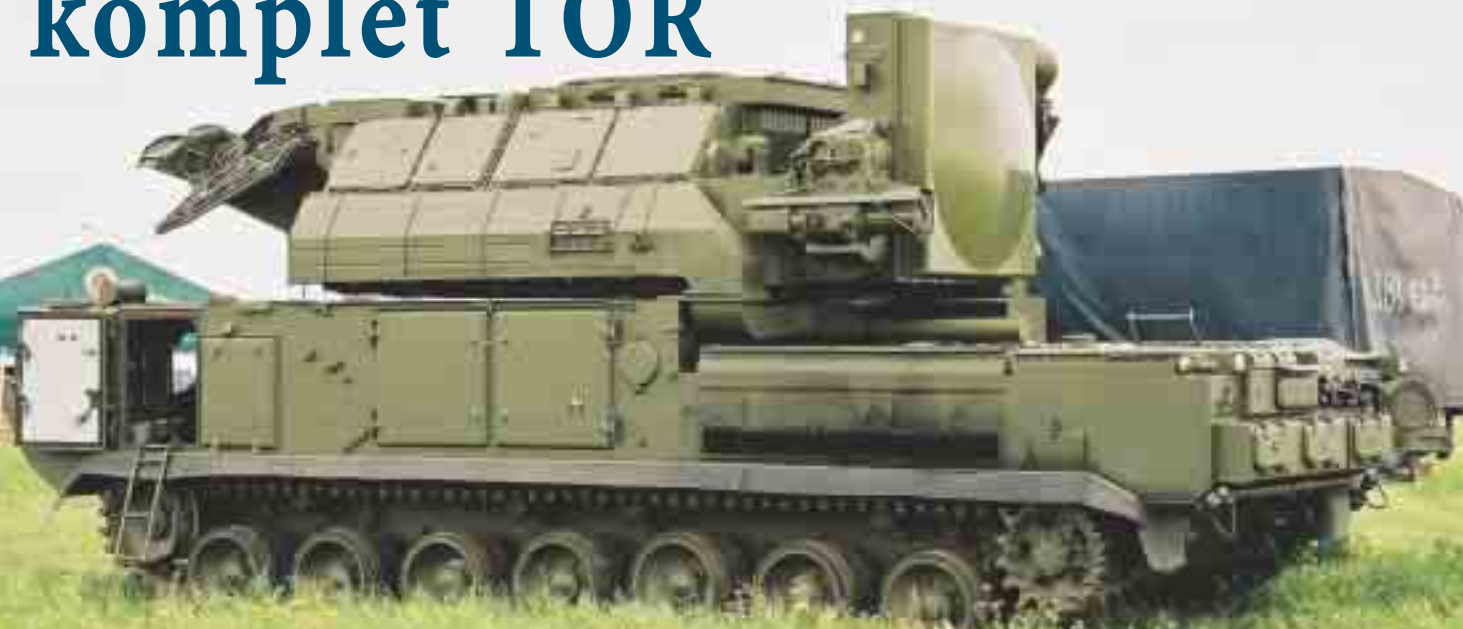
Vozidlo na podporu paľby M1131 FSV (Fire Support Vehicle) je určené na automatizované pozorovanie bojiska, na vyhľadávanie, identifikovanie, sledovanie a označovanie cieľov, ako aj na prenos údajov o nich palebným prostriedkom. Jeho hlavným senzorom je komplex AN/TVQ-2 G/VLLD s optickým pozorovacím systémom, laserovým diaľkomerom a označovačom a systémom FLIR. Vybavenie dopĺňa rozsiahly komunikačný systém na utajený hlasový a dátový prenos v rôznych taktických sieťach.

Ženíjné vozidlo M1132 ESV (Engineer Support Vehicle) vieze ženijné družstvo a slúži na odstraňovanie prekážok, vytváranie a označovanie priechodov v mínových poliach a na vytváranie dymovej clony.

Základné charakteristiky verzie ICV

Dĺžka	699 cm
Šírka	272 cm
Výška	264 cm
Bojová hmotnosť	17 250 kg
Maximálna rýchlosť	100 km.h ⁻¹
Jazdný dosah (65 km.h ⁻¹)	530 km
Svahová dostupnosť	60 %
Bočný náklon	30 %
Výstupnosť (kolmá stena)	58 cm
Prekročivosť (priekopa)	198 cm

Protiletadlový raketový komplet TOR

Bojové vozidlo 9A331-1 na podvozku GM-5955 v pochodovej polohe

Viacrát sme už v časopise informovali o všeobecnom náraste objemu obranného exportu Ruskej federácie. Jednou z najlepšie predávaných kategórií ruských zbraňových systémov sú prostriedky protivzdušnej obrany. Spomedzi všetkých typov prostriedkov tejto kategórie si pozornosť nepochybne zaslúži samohybný komplet krátkeho dosahu 9K331M Tor-M1. Medzi používateľov systému patrí aj člen NATO – Grécko.

Počas zbrojárskej výstavy Defendory International 1998 v Aténach zverejnilo grécke ministerstvo obrany objednávku 21 systémov Tor-M1. Kontrakt v hodnote 560 miliónov amerických dolárov zahŕňal aj opciu v hodnote 700 miliónov amerických dolárov na možné dodanie ďalších 29 systémov. Posledný z prvých 21 objednaných systémov dodal výrobca gréckym ozbrojeným silám v auguste 2000. Grécko dodatočne objednalo ďalších 10 systémov Tor-M1. Šesť systémov nahradí jednotky transferované Cyperskej vláde. Ďalšie štyri systémy nahradili jednotky, ktoré boli poskytnuté gréckym vzdušným silám na

Bojové vozidlo 9A331-1 v gréckych farbách

ochranu systému S-300PMU-1 redislokovaného z Cypru na grécke teritórium. Jediným rozdielom gréckych systémov oproti štandardným vozidlám Tor-M1 je identifikačný systém kompatibilný s NATO. Grécke systémy sú z najnovšej výroby na podvozkoch GM-5955.

Grécko ale nebolo prvým zahraničným zákazníkom tohto moderného systému. Prvý kontrakt na komplety Tor-M1 podpísala Ruská federácia s predstaviteľmi Čínskej ľudovej republiky. Podľa autoritatívnych publikácií radu Jane's v prvej dodávke získala Čína 16 systémov Tor-M1. Na začiatku roku 2000 začali prichádzať prvé systémy z druhej objednávky v počte 20 systémov. Zatiaľ nie sú známe informácie o vozidlách druhej dodávky, ale v prvej dodávke Čína získala systémy na pôvodnom podvozku GM-355.

Vznik unikátneho systému

Vznik nového kompletu krátkeho dosahu začal v roku 1975 a základný vývoj skončil v roku 1983. Komplet pre každé počasie je konštruovaný na efektívnu činnosť pri obrane vojenských jednotiek, vojenských, civilných a priemyselných objektov pre útokmi a inou činnosťou súčasných aj perspektívnych prostriedkov vzdušného napadnutia, ako sú zbrane s vysokou presnosťou, riadené letecké bomby, lietadlá, vrtuľníky, okrídlené riadené strely a bezpilotné prostriedky. Ako pri prvom systéme svojej kategórie boli v komplete použité protiletadlové rake-

tové riadené strely s kolmým štartom a anténová sústava stanice navedenia s fázovaným radom a možnosťou ostreľovania dvoch cieľov súčasne. Pôvodnú verziu kompletu s bojovým vozidlom 9A330 na podvozku GM-355 (objekt 355) prijali do výzbroje protivzdušnej obrany sovietskych pozemných síl v roku 1986. Pásový podvozok GM-355 má šesť pojazdových kolies, tri vodiace kladky, vpredu napínacie koleso a vzadu hnacie koleso. Vozidlo poháňa vznetrový motor umies-

trely po štarte do sektora vyžarovania antény navedenia. V zadnej časti vežovej nadstavby je anténa prehľadovej rádiolokačnej stanice a identifikačný dopytovač. Anténa prehľadovej rádiolokačnej stanice sa pri presune sklápa smerom vzad. Obsluhu bojového vozidla tvoria tri osoby – vodič, operátor a veliteľ-starší operátor. V strednej časti vežovej nadstavby je umiestnených vo zvislej polohe osem k streľbe pripravených protiletadlových raketových riadených striel

dynamického systému strela nakloní do smeru a uhla, v ktorom sa v momente štartu nachádza ostreľovaný cieľ. Dĺžka riadenej strely 9M331 je 2 898 mm, priemer tela 235 mm, rozpätie stabilizátorov 750 mm a rozpätie riadiacich plôch 630 mm. Stabilizátory aj riadiace plochy sú zložené v prepravno-štartovacom kontajneri. Štartovacia hmotnosť riadenej strely je 165 kg. Maximálna rýchlosť riadenej strely je 870 m/s. Riadená strela sa navádza na cieľ rádiopovelovo a manévruje

Podoba protiletadlovej raketovej riadenej strely radu 9M330/9M331

tnený naprieč v zadnej časti korby podvozka. Vo výbave je aj pomocná plynová turbína s elektrickým generátorom na zabezpečenie prevádzkovania kompletu v stacionárnej pozícii. Výkon turbíny je možné v kritickom momente pri bojovom manévri sprevodovať a krátkodobovo zvýšiť celkový výkon a tým aj rýchlosť vozidla. Pri presunoch v prašnom prostredí sú aktivované dve doplnkové výkonné filtračné zariadenia pohonnej jednotky. Tie sú umiestnené po bokoch vežovej nadstavby a sú činné len počas presunu, keď je nadstavba otočená a anténa rádiolokačnej stanice navedenia je orientovaná smerom vzad. Konštrukciu podvozka tvorí hydromechanická prevodovka s hydroobjemovým mechanizmom prevodu točiacieho momentu pohonnej jednotky a hydropneumatický záves pojazdových kolies s premennou svetlosťou a hydraulickým mechanizmom napínania pásov. Pomocou týchto konštrukčných riešení dosahuje podvozok GM-355 vysokú priechodnosť, ovládateľnosť a plynulosť jazdy. Podvozok GM-355 sa vyrábal v MTZ (Minskij traktorňj zavod) na území Bieloruska. Na podvozku je umiestnená bojová vežová nadstavba. V prednej časti vežovej nadstavby je umiestnená navádzacia rádiolokačná anténa s fázovaným radom a doplnkový kanál navedenia – televízna kamera. Spolu s nimi je na ráme uchytená aj malá anténa vyvedenia riadenej

9M330. Riadené strely boli vyvinuté v MKB Fakeľ. Od roku 1991 Sovietsky zväz zaviedol do výzbroje modernizované bojové vozidlo 9A331 so zlepšenými počítačmi a novým programovým zabezpečením, ktoré umožňuje efektívnejšie využiť možnosti rádiolokačných staníc prehľadu aj navedenia a tiež modernizovaných protiletadlových riadených striel. V komplete sú použité nové protiletadlové raketové riadené strely 9M331 umiestnené v počte štyroch kusov v prepravno-štartovacom kontajneri 9Ja281. Celý tento modul s protiletadlovými raketovými riadenými strelami je označený služobným indexom 9M334. Komplet je vyzbrojený dvoma modulmi 9M334, čiže celkovo ôsmimi protiletadlovými raketovými riadenými strelami 9M331. Moduly sú umiestnené v strede vežovej nadstavby, lebo svojou dĺžkou zasahujú skoro až po dno korby podvozka. Hmotnosť celého bojového vozidla 9A331 je 31 250 kg.

Kolmo štartujúca raketa

Protiletadlovú raketovú riadenú strelu 9M331 poháňa dvojrežimový raketový motor na tuhé pohonné látky. Pri štarte je najprv riadená strela katapultovaná prachovým generátorom rýchlosťou 18 – 20 m/s do výšky asi 20 – 25 m. Ešte pred aktivovaním hlavnej raketovej pohonnej jednotky sa s pomocou plyno-

Modul 9M334 so štyrmi riadenými strelami 9M331

Bojové vozidlo 9A331
na podvozku GM-355

samohybných bojových vozidiel 9A331 a technické podporné prostriedky. Technické podporné prostriedky kompletu tvorí prepravno-prebíjacie vozidlo 9T244, prepravné vozidlo 9T245, vozidlá údržby 9V887 a 9V887-1M, súprava kompletovania výstroja 9F116, vozidlo náhradných dielcov na okamžité použitie 9F399-1M, pojazdná dielňa na údržbu pásových podvozkov MTO-ATG-M1 a samohybný trenažér 9F678 na výcvik operátorov.

Modernizovanie

Jednotlivé prostriedky kompletu radu 9K330/9K331 vznikali a vyrábali sa v ZSSR, pričom sa využívala existujúca kooperácia podnikov roztrúsených na celom tomto obrovsom území. Po zániku a rozpade ZSSR sa zrútila kooperácia pri výrobe nielen tohto, ale aj väčšiny kompletov, komplexov a

systémov všetkých druhov vojsk nachádzajúcich sa v tom čase vo výrobe. Po rozpade jednotného menového, ekonomického a direktívneho systému začali nekontrolovateľne narastať ceny, čo výrazne ovplyvňovalo dodržiavanie výrobných harmonogramov, predajnosť a pri sústavnom znižovaní rozpočtov v Ruskej federácii aj možnosti štátu zakúpiť pre svoje útvary modernú techniku. Vo všetkých druhoch vojsk začal boj s časom na modifikáciách alebo vývoji systémov, ktoré by boli v plnom rozsahu subdodávateľov produkované v Ruskej federácii. Modifikovaný komplet

s preťažením až do 30 jednotiek. Cieľ ničí účinkami bojovej časti s celkovou hmotnosťou 14,8 kg. Bojová časť je aktivovaná nekontaktným rádiovým približovacím zapalovačom. Dopplerovská prehľadová rádiolokačná stanica s impulznou kompresiou pracuje v pásme C (500 MHz – 1 GHz) a určuje vzdialenosť, azimut a výšku. Rýchlosť otáčania antény je 30 alebo 60 otáčok za minútu. Maximálny dosah je 25 km. Rádiolokačná stanica súčasne zisťuje a určuje 48 cieľov. V automatickom režime sleduje súčasne trasy desiatich cieľov. Vyhodnocovanie nebezpečnosti cieľov (priority ich ničenia) je automatické. Anténa môže pracovať v dvoch režimoch elevácie. Pri elevácii 0 – 32° je výškový dosah sledovania 0 – 9,5 km a pri elevácii 32° – 64° sa maximálny výškový dosah zväčšuje až na 16 – 16,5 km pri súčasnom výraznom odkrytí sa kompletu na malých letových hladinách. Na vrchole antény prehľadovej rádiolokačnej stanice je uchytená anténa rádiolokačného identifikačného dopytovača. Pri presune sa anténová sústava prehľadovej rádiolokačnej stanice a dopytovača sklápa. Dopplerovská rádiolokačná stanica navedenia s úzkopásmovou filtráciou a Fourierovým procesorom pracuje v pásme K (20 – 40 GHz). Stanica má maximálnu vzdialenosť sledo-

vania cieľa 25 km a parametre pracovného sektora 15° x 15°. Záložný televízny kanál navedenia má diaľkový dosah 20 – 22 km. Kamera je prepínateľná v dvoch režimoch sledovania: široký režim (zistenie a zachytenie) so zorným poľom 6° a úzky režim (identifikácia a sledovanie) so zorným poľom 2,5°. Rádiolokačná stanica sledovania a navedenia súčasne zisťuje, identifikuje a ostreľuje dva ciele. Na každý cieľ sú navádzané 1 – 2 protiletadlové raketové riadené strely 9M331. Komplet zisťuje ciele za pochodu a streľba sa uskutočňuje po zastavení vozidla. Palebnú batériu kompletu tvorí štvorica

Pracoviská operátorov
bojového vozidla 9A331

Vozidlo automatizovaného veliteľského systému 9S737 Ranžir

je označovaný 9K331M Tor-M1 a je vyzbrojený novými bojovými vozidlami, ktoré sú označené 9A331-1. Odlišujú sa tým, že sú postavené na novom pásovom podvozku GM-5955 (objekt 5955) vyrábanom v strojárskom závode Metrovagonmaš so sídlom v meste Mytišči v Moskovskej oblasti. Nový podvozok je o poznanie dlhší a má o jedno pohybové koleso viac. Nová je aj pohonná jednotka. Podvozok GM-5955 má obyčajné hydro-mechanické prevody a z mechanického hľadiska je jednoduchší, čo podstatnou mierou pomohlo znížiť výrobné náklady a výslednú cenu vozidla.

Informačná samostatnosť

Batériu bojových vozidiel 9A331/9A331M (tzn. 4 vozidlá) kompletu 9K331 Tor-M / 9K331M Tor-M1 možno pre zvýšenie efektívnosti a schopnosti prežitia na bojisku využívať so samohybným automatizovaným veliteľským systémom 9S737 Ranžir. Automatizovaný veliteľský systém 9S737 Ranžir na podvozku jediného ľahko opancierovaného transportéra MT-LBu (objekt 10) slúži na automatické riadenie bojovej činnosti jednotiek vojskovej protivzdušnej obrany v pochode aj na stacionárnych pozíciách. Veliteľský systém automaticky prideluje vzdušné ciele, automaticky prijíma údaje o stave a bojovej spôsobilosti jednotlivých aktívnych prostriedkov, spracováva a zobrazuje tieto údaje a distribuuje ich na nadriadené veliteľské stanovište. Základom veliteľského systému je počítačový kom-

plex, ktorý tvorí jeden digitálny počítač, dva periférne digitálne počítače, navigačné prostriedky, interné hovorové zariadenie, spojovacie zariadenie, aparatúra obojstranného prenosu dát a štyri rádiové stanice. Automatizovaný veliteľský sys-

tem zdrojov. Pri spracúvaní informácie z nadriadeného veliteľského stanovišťa sa vedie až 24 cieľov, pri spracúvaní informácie z bojových vozidiel 9A331 až 12 cieľov. Na indikátore sa zobrazuje až 15 pozemných cieľov. Automaticky sa prijí-

Základné takticko – technické charakteristiky	Tor	Tor-M1
Priestor účinnej pôsobnosti: v diaľke vo výške v parametri	1,5 – 12 km 10 m – 6 km 6 km	1,5 – 12 km 10 m – 6 km 6 km
Pravdepodobnosť zničenia stíhacieho lietadla jednou raketou	0,26 – 0,75	0,45 – 0,80
Maximálna rýchlosť ničených cieľov	700 m/s	700 m/s
Čas reakcie pri streľbe: z pozície počas krátkeho zastavenia	8,7 s 10,7 s	7,4 s 9,7 s
Metóda navedenia rakety na cieľ	rádiopovelová s kolmým štartom	
Spôsob nabíjania rakiet	jednotlivé RS	modul so 4 RS
Palebný priemer jedného bojového vozidla	8	8

tem 9S737 Ranžir má dve automatizované pracoviská – veliteľa batérie a operátora spracovania rádiolokačnej informácie. Automatizovaný veliteľský systém je možné doplnkovo vybaviť systémom prežitia posádky, doplnkovým energetickým zdrojom, rádiologickým a chemickým prieskumným systémom, navigačným systémom a prístrojmi nočného videnia. Systém 9S737 Ranžir simultánne automaticky prijíma, spracováva, zobrazuje a určuje rádiolokačnú informáciu z dvoch

ma a zobrazuje súčasne 8 cieľov s ich označeniami. Tempo obnovovania informácie je 1,1 sekundy. Reakcia na jeden cieľ je maximálne 5 sekúnd. Automatizovaný veliteľský systém 9S737 Ranžir môže bez prerušenia pracovať 48 hodín. Komunikačný dosah je 30 km pri použití prútových antén a zväčšuje sa až na 40 km pri použití teleskopického anténového stožiaru.

Miroslav GYŮRÖSI
Foto autor (6), Rakety Fakela (1)

„Sršeň”, ktorý bodol TOKIO

Napoludnie 18. apríla 1942 zažili Japonci šok. Štyri mesiace po ich zákernom útoku na americkú základňu Pearl Harbor prišla nečakaná odvet. Na Tokio a ďalšie japonské mestá dopadli bomby z amerických bombardérov, ktoré vzlietli z paluby lietadlovej lode Hornet (Sršeň).

Táto riskantná akcia US Navy potvrdila nový trend vo vedení námorných operácií. Totiž, že éra veľkých delostreleckých lodí a ich vzájomných súbojov sa končí a nastáva čas, keď loďstvá budú bojovať bez toho, aby sa k sebe priblížili čo len na dostrel svojich najťažších diel. To napokon dokázal už Pearl Harbor, keď sa japonskému zväzu s lietadlovými loďami stačilo priblížiť k Havajským ostrovom na vzdialenosť 275 námorných míľ (približne 509 km).

Prvé nosiče lietadiel

K novým zbraniarom použitým v 1. svetovej vojne patrili i lietadlá. Ich prednosti rýchlo pochopili nielen generálne štáby, ale aj admirality a čoskoro ich začali nasadzovať aj proti plavidlám. K realizácii myšlienky umiestniť ich priamo na paluby zostal len krôčik. Prvou lietadlovou loďou bol prestavaný britský pomocný krížnik Campania, na ktorý nainštalovali štartovaciu plošinu dlhú 40 m, čo však nestačilo. Hydroplány štartovali pomocou katapultov aj z iných lodí, no ani to nebolo efektívne. Preto sa Briti rozhodli prestavať bitevný krížnik a koncom vojny už mali dve takéto lietadlové lode (Furious a Argus), ktoré však do bojov zasiahnuť nestihli.

Cestou prestavby bitevnej lode sa vydali i Francúzi. Išlo o Bearn, ktorý sa lietadlovou loďou stal v máji 1927. Nemci spustili svoj prvý lietadlový nosič (Graf Zeppelin) na voľu až v decembri 1938, ale dokončiť ho nedokázali. Neúspešní boli i Taliani. V roku 1941 začali prestavbu veľkého parníka Roma, no v júni 1944 takmer hotovú lietadlovú loď s novým menom Aquila poškodili Spojenci a napokon potopili Nemci. Prvou lietadlovou

loďou sveta, konštruovanou od začiatku ako plavidlo tejto kategórie s letovou palubou po celej dĺžke trupu, sa stala japonská Hóšó, dokončená v decembri 1922.

Od Langley k Hornetu

Američania získali prvú lietadlovú loď CV 1 Langley v roku 1922 prestavbou uhľového parníka Jupiter. Bol to však skôr experiment. Plnohodnotnými nosičmi sa stali až CV 2 Lexington a CV 3 Saratoga, oba prestavané z bitevných krížnikov v roku 1925. Išlo o obrovské plavidlá s bojovým výtlakom 43 000 t a dĺžkou vyše 270 m, schopné niesť až 90 lietadiel. Prvou americkou lietadlovou loďou vyprojektovanou už výlučne pre túto kategóriu plavidiel bol CV 4 Ranger, dokončený v júli

1934. Mal bojový výtlak 17 577 t, dĺžku takmer 235 m a mohol niesť 76 lietadiel. Pred vstupom do 2. svetovej vojny postavili v USA ešte štyri nosiče – CV 5 Yorktown (1937), CV 6 Enterprise (1938), CV 7 Wasp (1940) a napokon CV 8 Hornet (1941).

Špička vo svojej kategórii

Yorktown, Enterprise a Hornet boli najlepšimi americkými lietadlovými loďami predvojnovnej konštrukcie. Pri dĺžke 251,38 m a šírke 33,37 m mali bojový

výtlak takmer 25 500 t a dokázali plávať rýchlosťou až 32,5 uzla, teda vyše 60 km.h⁻¹, čo im umožňovali 4 turbíny Parsons a 9 kotlov Babcock & Wilcox s maximálnym výkonom 120 000 HP. Hlavnou výzbroj týchto vynikajúcich plavidiel, ktoré mohli niesť až 90 lietadiel a posádku každej tvorilo 2 175 mužov, pozostávala najskôr z ôsmich 127 mm diel, šiestnástich 28 mm kanónov a dvadsiatich štyroch 12,7 mm guľometov. Po modernizácii 28 mm kanónov a guľomety nahradilo vyše sto 40 a 20 mm protiletadlových kanónov.

Útok a odplata

Hlavným cieľom Japoncov v Pearl Harbore mali byť tri americké lietadlové lode Lexington, Saratoga a Enterprise, ktoré tam však osudného 7. decembra 1941 neboli. Keď 2. apríla 1942 zo San Francisca vyplával Hornet, aby pomstil skazu na Havaji, sprevádzala ho akoby symbolicky práve Enterprise, zabezpečujúca stíhaciu ochranu. „Sršeň” totiž namiesto tradičných palubných stíhačiek, strmhlavých bombardérov a torpédových lietadiel niesol iné „žihadlá” – 16 upravených dvojmotorových stredných bombardérov B-25 Mitchell, schopných z bezpečnej vzdialenosti 500 míľ doletieť nad určené ciele a potom do čankajškovskej Číny.

Japonci však Američanov odhalili 18. apríla ráno ešte 650 míľ (vyše 1 200 km) od svojich brehov a Mitchelly, hoci s malou nádejou na záchranu, museli odštartovať. Napoludnie zvrhli svoje bomby na Tokio, Nagoju, Osaku, Kóbe a ďalšie mestá. Veľa škôd síce nespôsobili, ale povzbudili Američanov i Spojencov a dokázali, že Japonsko nie je také nezraniteľné, ako sa jeho obyvatelia i vládcovia domnievali. Z 80 príslušníkov posádok Mitchellov sa akoby zázrakom zachránilo 71, vrátane veliteľa pplk. Jamesa Doolittlea. Hornet a Enterprise sa 25. apríla 1942 šťastne vrátili do Pearl Harboru a už začiatkom júna spoločne s lietadlovou loďou Yorktown významne prispeli k víťazstvu Američanov v bitke pri Midway, ktorá priniesla obrat vo vojne v Tichomorí v prospech Spojencov.

PhDr. Ján DOLINAY

Takúto kamufláž mal Hornet počas operácie Doolittleovej eskadry. Dobre viditeľné sú dve zo štyroch skrutiek poháňaných turbínami Parsons, ktoré dokázali dať tejto mohutnej lodi prekvapujúcu rýchlosť vyše 60 km.h⁻¹

Francúzsky brigadier zo Šariša

Dežöfiovci patrili medzi staré uhorské šľachtické rody. Aj napriek maďarsky znejúcemu menu neboli pôvodom Maďari. Pochádzali zo Slavónska, kde svoje meno odvodzovali od obce Černek. Koncom stredoveku sa mnohí príslušníci rodu vyznamenali v bojoch proti Turkom. Priezvisko Dežöfi (v preklade Dežov, čiže Deziderov syn) začal roku 1484 používať Deziderov syn Štefan. Jeho syn František bol županom stolice Požega. Mal šesť synov, z ktorých štyria zahynuli v protitureckých bojoch, dvaja - Juraj a Mikuláš - padli roku 1526 v osudnej bitke pri Moháči.

Bitku prežili dvaja Dežöfiovci - Ladislav, ktorý bol kapitánom Budínského hradu, druhý brat Ján patrili medzi dôverníkov kráľa Ľudovíta II. aj jeho nástupcu Ferdinanda I. Habsburského. Keďže po okupácii rodových majetkov v Slavónsku Turkami Dežöfiovcom nič nezostalo, kráľ Ferdinand roku 1556 udelil Jánovi donáciu na hradné panstvo Kamenica v Šariši, ktoré sa na dlhé stáročia stalo hlavným rodovým sídlom. Dežöfiovci neskôr získali ďalšie rozsiahle majetky aj na Spiši, v Above a Zemplíne, takže rod sa rozčlenil na niekoľko vetiev. V 18. storočí Dežöfiovci patrili k najmajetnejším rodom na území východného Slovenska.

Husársky veliteľ

Do kamenickej vetvy patrili aj Valent Dežöfi (Dessöffy). O jeho detstve ani mladosti sa údaje nezachovali, no podobne ako rad jeho predkov, medzi ktorými bol aj generál, aj on sa rozhodol pre vojenské povolanie. Keď roku 1701 vypukla tzv. vojna o španielske dedičstvo, mladý Šarišan nastúpil v hodnosti poručíka do služby v cisárskom Koloničovom husárskom pluku. Nasledujúci rok ako veliteľ čaty bojoval v Hornom Porýní v okolí Lauterburgu a Wissembourgu. Jeho pluk nemalou mierou prispel k obsadeniu významnej strategickú pevnosť Landau. Za ťaženia roku 1704 pluk operoval v povodí rieky Speyer a prezimoval v meste Zweibrücken. Nasledujúci rok iste aj k poručíkovi Dežöfimu prenikal leták s manifestom Františka II. Rákociho, ktorý vyzýval svojich krajanov, aby sa postavili na

Zobrazenie francúzskych husárov vo výcvikovom predpise z roku 1700, ktorý plnil funkciu názornej príručky, keďže väčšina vojakov bola negramotná. V texte pod obrázkom sa pod nadpisom Kráľovskí husári uvádza: Tento pluk vznikol roku 1693 vo Francúzsku a od cisárskych (t. j. habsburských, čiže vlastne uhorských - poznámka autora) husárov sa len nepatrne odlišujú, a to ľaliou na čiapke. Namiesto plášte nosia vlčiu kožušinu. K sedlu majú pripevnenú bojovú sekeru. Jazdia veľmi nakrátko, čiže v nízkych strmeňoch, aby sa v ozbrojených zrážkach podľa potreby vztýčili a dokázali sa tak nakloniť k nepriateľovi s úmyslom odňať mu hlavu; v tomto sú inak mimoriadne zruční a zdatní.

odpor voči cisárovi

Jozefovi I., dezertovali z cisárskej armády a vstúpili do vojsk francúzskeho kráľa alebo bavorského kurfürsta.

O účinku Rákociho výzvy nepriamo hovorí jedno z hlásení štábu habsburskej armády. Konštatuje sa v ňom, že mohutnú ofenzívu francúzskych síl v Alsasku „časť husárov využila na dezerciu.“ Medzi dezertérmi, ktorí sa prihlásili v Strassbourgu u generála Verseillesa, bol aj poručík Valent Dežöfi i jeho bratranec kornet (zástavník) Mikuláš Dežöfi. V novovytvorenom francúzskom husárskom pluku sa Valent Dežöfi stal kapitánom a veliteľom 10. stotiny. Mužstvo nepotrebovalo osobitný výcvik, keďže išlo o skúsených, bojom zocelených husárov. Nasledujúcich päť rokov vojny akoby sa nič mimoriadne neudialo - niesli sa v znamení pozičných lokálnych bojov, keď raz jedna, raz zasa druhá strana si na svoje konto pripisovala malé víťazstvá či prehry. Svedčí o tom napríklad aj hlásenie veliteľa alsaského zboru De Bourga francúzskemu ministrovi vojny z 8. októbra 1708, keď oceňuje, že kapitán d'Essoffy včera rozpráši nepriateľskú husársku hliadku, ... veliaceho poručíka a osem jazdcov zajali, ostatných zabili.“

Vojny o poľské dedičstvo

Roku 1710 bol Valent d'Essoffy (ako sa v dokumente uvádza) povýšený na podplukovníka a poverený funkciou zástupcu veliteľa francúzskeho husárskeho pluku,

ktorému

velil niekdajší kurucký plukovník Juraj Ráttky. Za bojov v júli 1711 utrpel ťažké zranenie a ako kompenzáciu i ocenenie zásluh mu francúzsky kráľ Slnko - Ľudovít XIV. udelil 16. februára 1712 ročnú rentu 500 livrov (zlatých).

Po vyzdravení sa podplukovník Dežöfi vrátil k pluku a roku 1716 bojoval v Taliánsku, dokonca ako jeho veliteľ. V roku 1718 bol vyznamenaný Rytierskym krížom sv. Ľudovíta, roku 1723 ho povýšili na plukovníka. V tom istom roku sa oženil s dcérou francúzskeho brigadiera Kleinholza. S Marie-Luisou sa usadili v Lotrinsku a po troch rokoch sa im narodil syn Filip, v záujme ktorého plukovník Dežöfi napísal list Šarišskej stolici so žiadosťou o overenie a potvrdenie šľachtického pôvodu. Je zaujímavé, že Šarišská stolica mu potvrdenie pre jeho syna Filipa 3. decembra 1727 naozaj vystavila.

V auguste 1734 kráľ Ľudovít XV. povýšil Valenta Dežöfiho na brigadiera (z dnešného hľadiska brigádneho generála). Vo vojne o tzv. poľské dedičstvo francúzsky husársky pluk pod jeho velením bojoval v severnom Taliánsku. Na samom sklonek tejto vojny, v jednej z posledných bitiek, ktorá sa odohrala 2. januára 1736 pri mestečku Coreccio, šarišský rodák a francúzsky brigadier Valent Dežöfi padol hrdinskou smrťou.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

Ministerstvo na webe

Webovú stránku Ministerstva obrany Slovenskej republiky prevádzkuje oddelenie elektronických médií - skupina internetu Vydavateľskej a informačnej agentúry komunikačného odboru Kancelárie ministra obrany SR.

- Stránka je určená najmä na:
- publikovanie okruhu materiálov, ktoré vyplývajú z povinností tzv. povinnej osoby na základe ustanovení zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám;
 - poskytovanie relevantných rezortných informácií, tak odbornej, ako aj civilnej verejnosti doma i v zahraničí;
 - popularizovanie Ozbrojených síl SR na verejnosti;
 - prezentovanie integračných zámerov vstupu Slovenska do NATO;
 - zverejňovanie informácií o činnosti príslušníkov ozbrojených síl v mierových misiách;
 - poskytovanie priestoru na interaktívnu komunikáciu medzi verejnosťou a rezortom MO SR.
- Stránka ponúka aktuálne textové a obrazové dianie v rezorte obrany, fotoreportáže, prepisy vystúpení, tlačových

besied a prejavov hlavných rezortných funkcionárov, rezortné zákony a interné normatívne akty, prehľad vestníkov, výberové konania, verejné obstarávania a ponuky. Ďalej tu návštevníci môžu nájsť linky na dôležité orgány štátnej správy, ministerstvá obrany v okolitých krajinách a na ďalšie vojenské internetové zdroje. Okrem týchto informácií sa tu nachádza vo zvukovej verzii mp3 armádna relácia Plná poľná a zaujímavé videosekvencie. Záujemcov o dianie v armáde určite uspokojia elektronické verzie vydávaných rezortných časopisov OBRANA a Slovak Army Review (formát pdf). Interaktivita a priama komunikácia s návštevníkmi stránky je zabezpečená prostredníctvom diskusných fór, poskytnutím mailových kontaktov na vybraných rezortných funkcionárov a možnosťou sťahovania si požadovaných informácií, dokumentov a údajov priamo zo stránky.

Najväčšej pozornosti sa tešia najmä fotoreportáže z pracovných ciest ministra obrany, z diania v rezorte, ale aj z pôsobenia našich vojakov v mierových misiách. Za nimi nasledujú prepisy tlačových besied, rôzne ponukové konania, oblasť legislatívy, zverejňované publikácie a vydávané časopisy.

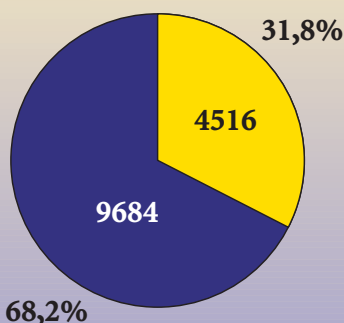
Webová stránka patrí spolu so stránkou Úradu vlády SR k najnavštevovanejším spomedzi stránok ústredných orgánov štátnej správy. Denne na ňu zavítajú priemerne 1 200 návštevníkov, pričom tento počet má neustále stúpajúcu tendenciu. V niektorých dňoch pri uverejňovaní zvlášť zaujímavých informácií, ako napr. dražba vyradovaného hnuťelného vojenského majetku, ponuka nehnuteľností, striedanie príslušníkov OS SR v zahraničných misiách, schvaľovanie rezortných zákonov v NR SR, vyhlásenie ankety Vojenský čin roka, pozvánky na atraktívne podujatia SIAD, IDET a pod., je počet jej návštevníkov niekoľkonásobne vyšší. Ročný súhrn je okolo 300 000 zaznamenaných prístupov. Najvyšší počet prístupov je zvyčajne v pondelok, stránka je najmenej navštevovaná počas víkendov.

V percentuálnom vyjadrení môžeme konštatovať, že približne 33 % návštevníkov webovej stránky prichádza z armádnej siete. Zvyšné dve tretiny tvoria nielen záujemcovia zo Slovenska, ale pravidelnými návštevníkmi sú surferi z Českej republiky, Maďarska, Poľska, Rakúska, Nemecka, Veľkej Británie, Belgicka, Ruskej federácie, a nie zriedka tiež zo vzdialenej Austrálie, Spojených štátov amerických, Japonska, Singapuru, Izraela či Kanady. Zaznamenali sme už aj návštevu z exotických Kokosových ostrovov.

Ak ešte nepoznáte adresu rezortnej webovej stránky a radi by ste si ju prezreli, popri prípade stali sa jej pravidelnými návštevníkmi, nájdete ju na adrese <http://www.mod.gov.sk>.

PhDr. Mária KOLLÁROVÁ

Percentuálny počet návštevníkov stránky www.mod.gov.sk za bežný mesiac

■ návštevníci z armádnej siete

■ návštevníci cudzí

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch, a nielen pre vojakov. I tento rok sa na vás každý piatok o 20.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

- red -

Vízie pozemných síl

V trenčianskom kultúrnom a metodickom centre ozbrojených síl sa 5. a 6. februára uskutočnilo vyhodnotenie úloh, ktoré plnili pozemné sily v uplynulom výcvikovom roku. Zároveň sa velitelia oboznámili s tým, čo ich čaká v tomto roku. Prvý deň sa na zhromaždení zúčastnil aj náčelník generálneho štábu generál Milan Cerovský.

Veliteľ pozemných síl OS SR generál-major Oto Nečas zdôraznil, že uplynulý rok bol pre pozemné sily veľmi náročný aj z hľadiska reorganizačných zmien. „Zrušili sme tri tankové prápory, jeden mechanizovaný prápor, dve vojnové vytvárané pešie brigády, veliteľstvo levicej mechanizovanej brigády a jednej mobilizačnej základne. V roku 2003 bolo 22 útvarov zrušených, 18 reorganizovaných, 16 zmenilo podriadenosť, 3 vojenské útvary boli redislokované a 2 znovu vytvorené,“ sumarizuje generál Nečas najdôležitejšie zmeny, ktoré sa v minulom roku udiali v pozemných silách.

Pozitívne zmeny

Generálmajor Oto Nečas je mimoriadne spokojný s tým, že v roku 2003 nedošlo v útvaroch a zariadeniach pozemných síl k žiadnej mimoriadnej udalosti. Naopak, zaznamenali pokles týchto udalostí i dopravných nehôd. Hodnota posledného ukazovateľa najviac vynikne, keď si uvedomíme, že reorganizačné zmeny boli spojené s presunom množstva materiálu a vojenskej techniky. Znížil sa aj počet trestných činov z 357 na 245.

K najpozitívnejšiemu posunu ale došlo v oblasti výcviku a prípravy veliteľov a štábov. „Naposledy bolo veliteľsko-štábne cvičenie v reálnych poľných podmienkach s rozvinutím miest velenia niekedy v polovici 90. rokov. Nám sa v minulom roku podarilo rozvinúť veliteľské stanovište veliteľstva pozemných síl. Vytvorili sme spoločné operačné zoskupenie, ktoré sa historicky vôbec po prvý raz precvičovalo. Jeho súčasťou boli aj zložky vzdušných síl a veliteľstva síl výcviku a podpory a cvičenie sa uskutočnilo na posádkovom cvičisku v Novom Meste nad Váhom,“ hodnotí generálmajor Oto Nečas jeden z významných momentov roku 2003.

Zlepšila sa aj príprava vojsk na taktickom stupni. Vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť sa podarilo uskutočniť veliteľsko-štábne cvičenie ľahkej brigády s čiastočným vyvedením vojsk. Aj keď úlohy cvičenia boli splnené, veliteľ pozemných síl vidí niektoré problémy, ktoré sa na Lešti ukázali. „Dokázali sme síce zaviesť metodiku, ktorá je kompatibilná s metódou armád NATO, ale zatiaľ sa nám nepodarilo v rámci tejto metodiky naučiť velite-

ľov správne posudzovať jednotlivé varianty pri konkrétnej bojovej činnosti a vybrať ten najsprávnejší. Nie všetci si uvedomujú, že majú pod sebou aj ďalšie štruktúry, ktoré taktikou potrebujú dostatočný časový priestor na splnenie úloh,“ poukazuje generál Nečas na jeden z problémov.

Cvičenia odhalili rezervy

Podľa neho je to len logický dôsledok, že v rámci reorganizačných zmien odišlo zo štábov a veliteľstiev mnoho skúsených veliteľov a štábných pracovníkov a na ich miesta nastúpili mladí, ambiciózní, no zatiaľ neskúsení dôstojníci. Veliteľ pozemných síl ale nevidí túto situáciu tragicky. Chyby sú celkom logické, veď výchova skúsených veliteľov a pracovníkov je dlhodobější proces. V tomto roku sú naplánované pre obe vševojskové brigády veliteľsko – štábne cvičenia s čiastočným vyvedením vojsk. Latka náročnosti na nich bude postupne stúpať.

Generál Nečas zatiaľ nie je veľmi spokojný ani s úrovňou niekoľkých práporných taktických cvičení s bojovou strelbou či bez nej. „Neskúseným veliteľom uniká rozhodovací proces. Veľmi sa sústreďujú na praktickú činnosť vojsk. Pritom nedostatočne riešia otázky manévra paľbou a pohybom, nedostatky sa objavujú pri preskupení síl a odchode bojom, nevenujú náležitú pozornosť ženijnému budovaniu. To sú po taktickej stránke hlavné problémy, ktoré ukázali minuloročné cvičenia,“ konštatuje veliteľ pozemných síl.

Zlepšiť systém regrutácie

V roku 2003 ďalej pokračovala profesionalizácia. K 31. decembru minulého roka jej úroveň v pozemných silách dosiahla úroveň 70,4 percenta a do konca tohto roka vzrastie na 83 percent. Od minuloročného februára, keď nábor a výber osôb do ozbrojených síl prevzali regrutačné strediská a niekedy na prelome apríla a mája začali do vojenských útvarov prichádzať prví takto vybraní profesionálni vojaci a poddôstojníci, sa ich úroveň zvýšila. S týmto názorom súhlasí aj generál Nečas. Zároveň však dopĺňa, že ani so súčasným stavom nevládne medzi veliteľmi plná spokojnosť.

Dokumentuje to prípadmi, keď je potrebné vyslať jednotku do zahraničnej mierovej misie.

„Urobíme výber, vojaci absolvujú psychotesty, vyžiadame si ich bezpečnostné previerky a nakoniec zistíme, že musíme často viac ako jednu tretinu jednotky nahradiť inými kandidátmi. To je moja základná výhrada. Musíme byť oveľa viac náročnejší pri výbere nových profesionálnych vojakov a poddôstojníkov. Aby tí, ktorých vyberieme, boli schopní nastúpiť aj do zahraničných misií. To znamená, aby rota XY mohla po prevzatí rozkazu a povedzme doplnení o niektorých potrebných špecialistov, vzhľadom na charakter misie, odísť ako kompaktná jednotka kamkoľvek do zahraničia, kde to budú vyžadovať záväzky našej vlasti, ako plnohodnotného člena aliancie,“ spresňuje svoj pohľad na výber nových profesionálov generálmajor Oto Nečas.

Ďalšia jeho výhrada smeruje k právomociam, ktoré majú v súčasnosti ozbrojené sily v legislatívnej oblasti pri zistení všetkých potrebných údajov o novom uchádzačovi. V tomto smere zaostávame za právomocami, ktoré majú policajné zložky pri zisťovaní údajov o svojich nových uchádzačoch. Jedným z logických dôsledkov dnešného stavu je podľa generála Nečasa aj nedávna neprijemná skúsenosť zo slovensko-ukrajinskej hranice, keď v skupine nelegálnych prevádzačov boli aj profesionálni vojaci. Jeden z nich bol dokonca registrovaný len dva mesiace pred zadržaním.

Okrem kvalitnejšieho výberu a prípravy nových profesionálov je potrebné pripraviť pre nich v jednotlivých posádkach aj zodpovedajúce ubytovanie. V súčasnosti sa táto otázka rieši rekonštrukciou vhodných objektov v Nitre, Trebišove, Leviciach a Bardejove. V najbližšom čase prídu na rad aj budovy v Trenčíne, Topoľčanoch či Michalovciach. Do roku 2010 by tak malo byť vo všetkých posádkových mestách pozemných síl zabezpečené pre profesionálnych vojakov a poddôstojníkov vhodné ubytovanie.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Vlado zo skladu

Náčelník personálnej skupiny rimavskosobotského práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany kapitán Ján Čief má napriek množstvu uchádzačov niekedy problém zohnať potrebných odborníkov. Okrem iného aj preto, lebo číslo vojenskej odbornosti, ktoré majú zapísané vo vojenskej knižke, je neraz zavádzajúce. Záujemca o profesionálnu službu ju vykonával len formálne, alebo len krátko počas vojenčiny...

skončila firma, alebo nemala na výplaty. Človek vlastne nikdy poriadne nevedel, keď išiel domov z práce, či ju bude mať aj na druhý deň. Bolo to dosť frustrujúce. Chceť si zobrať nejaký úver z banky? Ale bez práce, v ktorej máte istotu, že ju budete mať aspoň do konca roka, je to ťažké. V každej banke sa vám vysmejú. Aj preto som sa rozhodol pre službu v ozbrojených silách," zhŕňa Vlado svoje doterajšie životné skúsenosti.

V prvý septembrový deň minulého roku

Napríklad taký vyučený kuchár, ktorý však v uniforme vojaka základnej služby väčšinou točil volantom a po vojenčine bol tri roky diaľkovým tirákom. A pritom útvár by ho ako soľ potreboval práve za volantom. Mnohé sa dá napraviť postupnými preškoleniami a kurzami, ale často je to príliš zdĺhavá cesta. Slobodník Vladimír Klimoš našťastie medzi takéto prípady

nepatrí. Rodák z Rimavskej Soboty je automechanikom s maturitou. Vojenčinu si odkrútil pred štyrmi rokmi v útvaroch v Seredi, Sliachi a v Rimavskej Sobotě. Potom skúšal šťastie v civile. Na Gemerí, kde je nezamestnanosť jedna z najvyšších na celom Slovensku, ale veľa šťastia nemal.

„Vyskúšal som niekoľko zamestnaní. Vždy to bolo len na pár mesiacov. Buď

nastúpil do práporu ako vodič-žeriavnik. V súčasnosti má na starosti hlavne sklad. Svoje rozhodnutie neľutuje, aj dnes by sa podľa vlastných slov rozhodol rovnako. Dokonca aj mnohí kamaráti, ktorí sa vtedy jeho kroku trochu čudovali, dnes čoraz viac premýšľajú o podobnej ceste. 24-ročný Vlado by sa neskôr chcel postupne dostať k vojenskej polícii.

Operátorka Marcela

Rodáčka z Továrneho v okrese Vranov nad Topľou desiatnička Marcela Stanovčáková si našla cestu k uniforme po absolvovaní odboru technicko-informačných služieb na chemickej priemyslovke. Po základnom výcviku v Martine nastúpila minulý rok v apríli do chemického práporu. Najskôr bola odmorovačom-strojníkom čerpadla. Dnes pracuje na štábe ako operátorka.

Ročné skúsenosti z vojenskej služby má zatiaľ väčšinou pozitívne. Ako hovorí, možno aj preto, lebo dosiaľ mala vždy šťastie na dobrý kolektív. V rote, aj na štábe. „I keď sa mi stala aj jedna dosť nepríjemná vec. Na jeseň minulého roka ma poslali do Mokrade, do poddôstojníckej akadémie. Odtiaľ ma však po čase vyhodili, lebo som vtedy bola ešte len slobodnička. Od nového roka ma povýšili na desiatničku, a tak by som mala do tohto kurzu na jar znova nastúpiť. Chcem ho úspešne ukončiť. Aj preto, lebo je predpokladom na získanie čatárskej hod-

nosti, ktorú mám predpísanú na moju funkciu," konkretizuje Marcela svoju nepríjemnú skúsenosť.

Okrem úspešného zvládnutia kurzu by v tomto roku chcela urobiť aj skúšky z angličtiny. „Mala som ju na strednej škole. Bez nejakých väčších problémov som ju zvládala. Musím si všetko zopakovať a osviežiť, aby som uspela na skúške. O dva roky, keď mi bude končiť kontrakt, chcem mať také vzdelanie a výsledky v práci, aby mi ho nadriadení znova predĺžili. Lebo takú sociálnu istotu dnes veľa zamestnaní neposkytuje. A pre mladé ženy, ktoré pochádzajú z regiónu postihnutého vysokou nezamestnanosťou, je stála práca jednou z najvyšších hodnôt," hovorí desiatnička Marcela Stanovčáková.

Text a foto Jozef ŽIAK

Desiatnička Marcela Stanovčáková s veliacim poddôstojníkom štábu práporu rotným Martinom Bernáthom

Nový hlavný prokurátor

Generálny prokurátor SR Dobroslav Trnka vymenoval 3. februára do funkcie svojho zástupcu a zároveň do funkcie hlavného vojenského prokurátora plukovníka Mikuláša Gardeckého.

Plk. M. Gardecký sa narodil roku 1956 v Čiernej nad Tisou. Po ukončení strednej školy študoval na Právnickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. Po jej absolvovaní nastúpil pracovať ako podnikový právnik v Cementárňach a vápenkách v Košiciach. Po skončení základnej vojenskej služby v Trenčíne v roku 1981 začal pôsobiť na Vojenskej obvodovej prokuratúre v Prešove, neskôr pracoval na Vyššej vojenskej prokuratúre v Trenčíne a potom sa opäť vrátil do Prešova, kde päť rokov pôsobil ako vojenský obvodový prokurátor (šéf prokuratúry). V roku 1997 sa stal v Bratislave prvým zástupcom hlavného vojenského prokurátora. Do súčasnej funkcie ho jeho predchodca D. Trnka vymenoval na základe konkurzu.

Plk. Gardecký by chcel nadviazať na doterajšiu činnosť vedenia hlavnej vojenskej prokuratúry, na ktorej sa dlhodobo podieľal. Zároveň by chcel zintenzívniť komunikáciu medzi jednotlivými stupňami prokuratúry a dobudovať nielen ich materiálnu základňu, ale aj personálne obsadenie. To súvisí najmä so zásadnými rekodifikáciami trestného poriadku a s možným rozšírením pôsobnosti právomocí vojenskej prokuratúry nielen na políciu, ale aj na príslušníkov NBU či SIS a možno aj na colnú stráž.

Pavol VITKO

Foto Jozef MICHNICA

Minister o audite

Minister obrany SR Juraj Liška v piatok 13. februára na zhromaždení pracovníkov ministerstva verejne vyhlásil svoj zámer uskutočniť na ministerstve obrany audit. V tomto čísle prinášame časť z jeho príhovoru. Podrobnejšie informácie prinesieme v budúcej OBRANE.

V súlade s našim cieľom vybudovať malú, ale efektívne fungujúcu profesionálnu armádu, našou ďalšou spoločnou úlohou je vybudovať efektívne fungujúce ministerstvo obrany. Dnes je už evidentné, že realizácia tohto zámeru je nevyhnutná a dovoľm si povedať, že nezvratná!

Naším spoločným cieľom je ministerstvo, ktoré bude nielen plniť svoje povinnosti vyplývajúce zo zverených kompetencií a programového vyhlásenia vlády, ale pri tejto činnosti bude spĺňať všetky podmienky efektívnosti a transparentnosti.

Naším spoločným cieľom je ministerstvo, kde platia jasné pravidlá hry a kde je presne vymedzená zodpovednosť jednotlivých zložiek a konkrétnych ľudí. Ministerstvo, kde sú zodpovednosť a efektivita súčasťou každodennej práce. Ministerstvo, ktoré motivuje schopných a pracovitých ľudí a netoleruje nezodpovednosť a neprofesionálnosť.

Prvým a nevyhnutným krokom na tejto ceste je dôkladná a podrobná analýza súčasného stavu prostredníctvom auditu na našom ministerstve. Audit, zameraný na všetky oblasti práce nášho rezortu. A to zo stránky organizačnej a funkčnej, procesnej aj informačnej.

Chcem, aby tento audit bol výsledkom práce všetkých pracovníkov ministerstva obrany. Keďže sa táto analýza bude týkať nás všetkých, bude nevyhnutná aj aktívna spolupráca každého z nás. Mám úprimný záujem, aby celý tento proces prebiehal transparentne, bez prieťahov a aby bol sprevádzaný dostatočnou informovanosťou v rámci rezortu.

– pv –

V článku Právne poradenstvo uverejnenom v dvojtyždenníku OBRANA – ARMÁDA č. 25/2003 z 8. 12. 2003 sa uvádza, že profesionálnemu vojakovi, ktorý sa presťahoval do rodinného domu či bytového domu, príspevok na bývanie nevzniká. Aby nedošlo k poškodeniu profesionálnych vojakov pri priznávaní príspevku na bývanie, uvádzam:

Podľa ustanovenia § 43 zákona č. 237/200 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, stavba je stavebná konštrukcia postavená stavebnými prácami zo stavebných výrobkov, ktorá je pevne spojená so zemou alebo ktorej osadenie vyžaduje úpravu podkladu.

Podľa ustanovenia § 43a ods. 1 písm. a) až c) zákona č. 237/2000 Z. z. stavby sa podľa stavebnotechnického vyhotovenia a účelu členia na pozemné stavby a inžinierske stavby.

Podľa odseku 2 uvedeného ustanovenia pozemné stavby sú priestorovo sústredené zastrešené budovy vrátane podzemných priestorov, ktoré sú stavebnotechnicky vhodné a určené na ochranu ľudí, zvierat alebo vecí, nemusia mať steny, ale musia mať strechu. Podľa účelu sa členia na bytové budovy a nebytové budovy.

Podľa ustanovenia § 43b ods. 1 zákona č. 237/2000 Z. z. bytové budovy sú stavby, ktorých najmenej polovica podlahovej plochy je určená na bývanie. Medzi bytové budovy patria

- a) bytové domy
- b) rodinné domy
- c) ostatné budovy na bývanie, napríklad detské domovy, študentské domovy, domovy dôchodcov a útulky pre bezdomovcov.

Podľa odseku 2 uvedeného ustanovenia bytový dom je budova určená na bývanie, pozostávajúca zo štyroch a z viacerých bytov so spoločným hlavným vstupom z verejnej komunikácie.

Podľa odseku 3 uvedeného ustanovenia rodinný dom je budova určená predovšetkým na rodinné bývanie so samostatným vchodom z verejnej komunikácie, ktorá má najviac tri byty, dve nadzemné podlažia a podkrovia.

Podľa odseku 4 uvedeného ustanovenia byt je obytná miestnosť alebo súbor obytných miestností s príslušenstvom usporiadaných do funkčného celku s vlastným uzavretím, určeným na trvalé bývanie.

Zákon č. 237/2000 Z. z. nadobudol účinnosť 1. augusta 2000.

Podľa ustanovenia § 139g ods. 1 zákona č. 512/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe v znení neskorších predpisov, profesionálny vojak v stálom služobnom pomere, ktorý má právo na pridelenie služobného bytu a ktorému ministerstvo tento byt nepridelilo v mieste pravidelného výkonu zamestnania alebo v jeho blízkom okolí a ktorý sa presťahoval do bytu (ktorý sa v súlade s horeuvedeným môže nachádzať len v rodinnom dome alebo v bytovom dome) získaného iným spôsobom v mieste pravidelného výkonu zamestnania alebo v jeho blízkom okolí, má nárok na mesačný príspevok na bývanie.

Zákon č. 512/2002 Z. z. nadobudol účinnosť 1. septembra 2002 s výnimkou § 139f ods. 2 a § 139g (príspevok na bývanie), ktoré nadobudli účinnosť 1. januára 2003.

– JR –

Bezpečnostná politika Francúzska⁽¹⁾

Bezpečnostná politika Francúzska, podobne ako aj ďalších západoeurópskych štátov sa počas studenej vojny zameriavala predovšetkým na bezpečnostnú hrozbu prameniacu z vojenského potenciálu Sovietskeho zväzu. Platilo to i napriek tomu, že Francúzsko malo pomerne významné záujmy aj v mimo-európskych regiónoch, predovšetkým v Afrike a Stredomorí.

Hoci Francúzsko z politicko-strategických dôvodov neparticipovalo vo vojenských štruktúrach NATO, malo pomerne silné vojenské sily v západnom Nemecku (jednoznačne najsilnejší francúzsky vojenský kontingent v zahraničí počas studenej vojny bol dislokovaný v Nemeckej spolkovej republike – v roku 1991 to bolo až 53-tisíc vojakov). Na základe bilaterálnej zmluvy sa Francúzi zaviazali v prípade útoku Sovietskeho zväzu smerom na západ participovať na obrane NSR. Treba však poznamenať, že koncepcia obrany Francúzska bola „multipolárna“ a popri vojenskej hrozbe z východu sa koncentrovala aj na všetky ostatné potenciálne hrozby zo všetkých svetových strán („tous azimouts“) – aspoň teoreticky.

Východiská

Zmeny po skončení studenej vojny a faktory, ktoré súviseli s touto udalosťou, vo veľmi výraznej miere ovplyvnili aj postavenie Francúzska v medzinárodných vzťahoch. V rokoch 1989 až 1991 sa udiali predovšetkým tri udalosti, ktoré zásadným spôsobom determinovali bezpečnostnú politiku Francúzska – bol to rozpad bipolárneho systému medzinárodných vzťahov a dezintegrácia Sovietskeho zväzu, ďalej zjednotenie Nemecka a treťou udalosťou bola prvá vojna proti Iraku a víťazstvo protiirackej koalície pod vedením Spojených štátov.

Rozpad bipolarity spôsobil, že francúzska pozícia „mediátora“ v dichotómii Sovietskeho zväzu na jednej strane a Spojených štátov a západného sveta na strane druhej sa v novej situácii stala irelevantnou. Kým práve vďaka tejto pozícii dispo-

novali Francúzi počas studenej vojny pomerne významným manévrovacím priestorom, v novej strategickej situácii, v ktorej dominuje americká supervelmoc, alebo ako Francúzi hovoria „hypervelmoc“ – „l’hyperpuissance américaine“, je ich marge de manoeuvre oveľa obmedzenejší.

Rozpad Sovietskeho zväzu a následný kvalitatívny a kvantitatívny pokles ozbrojených síl Ruska, ako aj zmenený charakter vzťahov medzi Ruskom a členskými štátmi NATO spôsobili v dôsledku eliminácie determinujúcej strategickej hrozby radikálny obrat aj vo francúzskom strategickom myslení a charaktere ozbrojených síl.

Zjednotenie Nemecka znamenalo stratu výsadného postavenia v Európe, na čo reagovala francúzska diplomacia tým, že iniciovala prehĺbenie európskych integračných procesov. Popri týchto zmenách je v prípade Francúzska nevyhnutné analyzovať aj vplyv vojny v Zálive. Operácia spojencov proti Iraku a francúzska participácia na týchto aktivitách mala ďalekosiahle následky pre Francúzsko a jeho postavenie vo svete. Okrem toho, že účinne demonštrovala nedostatky francúzskych ozbrojených síl – napríklad problémy s interoperabilitou a pri zostavovaní intervenčných síl, vzhľadom na ozbrojené sily založené v prevažnej miere na konštrukcii, závislosť od USA vo sfére strategickeho výskumu – spôsobila aj stratu najdôležitejších importérov francúzskych zbraní a negáciu tradičných francúzskych vzťahov s arabským svetom. Postupne sa však formulovali resp. modifikovali základné princípy, premisy francúzskej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, ktoré ale boli determinované predchádzajúcimi skúsenosťami:

- Francúzsko sa považuje za pivotálnu, teda kľúčovú veľmoc.
- Francúzsko môže túto pivotálnu úlohu zohrávať len v multipolárnom svete.
- Medzinárodné vzťahy, ktoré sú založené na multilaterálnom prístupe, poskytujú najlepšiu garanciu pre multipolárny svet.

Súčasný francúzsky prezident Jacques Chirac už vo svojej práci z roku 1978 (La

lueur de l’espérance – réflexion du soir pour le matin) načrtoval svoju koncepciu multipolárneho sveta: „Francúzi nemôžu veriť, že ich krajine je súdené byť malým štátom bez vplyvu na osud sveta. ... Svet nemá čo získať zo sovietsko-americkej dyarchie. Keď to odmietame, nebránime tým len našu nezávislosť, ale tiež slobodu a mier sveta. Medzi všetkými štátmi disponuje Francúzsko najlepšimi atribútmi na to, aby viedlo odpor ... preto nemôže zlyhať pri získavaní sympatie a podpory“. Konkrétnejšie: podľa vlastnej percepcie je Francúzsko veľmocou s globálnou zodpovednosťou a globálnymi záujmami.

Na podporu tohto statusu sú mimoriadne dôležité francúzske nukleárne sily a permanentné zdôrazňovanie nezávislosti francúzskej bezpečnostnej a zahraničnej politiky. Jeden z jeho dôsledkov je „vycúvanie“ z vojenských štruktúr Severoatlantickej aliancie a vytvorenie nezávislej francúzskej nukleárnej údernej sily – Force de Frappe. Ďalším dôležitým faktorom je (pomerne úspešná) snaha Francúzska využívať proces európskej integrácie na dosiahnutie svojich vlastných strategických cieľov.

Po studenej vojne

Francúzsko reagovalo na novú strategickú situáciu a zmenené podmienky globálneho bezpečnostného prostredia po studenej vojne edíciou tzv. Bielej knihy („Livre Blanc“) v roku 1994. Táto kniha sa zameriava predovšetkým na tri imperatívy:

- Obrana záujmov Francúzska – prosperita a blahobyť národa a akceptácia medzinárodnej zodpovednosti Francúzska. Z regiónov mimo Európy do deklarovanej francúzskej sféry vplyvu patrí oblasť Stredozemného mora a Blízky východ. Na tomto mieste treba spomenúť aj ochranu životne dôležitého zásobovania ropou. The French Force Commitment Concept Contents rozdeľuje najdôležitejšie záujmy Francúzska do nasle-

dujúcich kategórií: *vitálne záujmy* – integrita národného územia, vzdušného priestoru a výsostných vôd, slobodné vykonávanie francúzskej suverenity a ochrana francúzskeho obyvateľstva; *strategické záujmy* – sú primárne spojené so zachovaním mieru na európskom kontinente a v susedných oblastiach, špeciálne v Stredomorí a so zabezpečením tých oblastí, ktoré sú životne dôležité pre francúzske ekonomické aktivity a slobodu obchodovania; záujmy Francúzska vyplývajúce z jeho štatútu svetovej mocnosti – zodpovednosť Francúzska na medzinárodnej scéne ako permanentného člena Bezpečnostnej rady OSN a nukleárnej mocnosti.

- „Budovanie“ Európy a príspevok k medzinárodnej stabilite. Zachovanie vplyvu a pozície Francúzska vo svete je úzko spojené so schopnosťou ovplyvňovať budúci vývoj v Európe a zohrávať vedúcu úlohu v ďalšom procese európskej integrácie.
- Implementácia globálnej koncepcie bezpečnosti. Francúzsko definuje samo seba ako aktéra s globálnou zodpovednosťou. „Globálna koncepcia obrany kombinuje vojenskú obranu s civilnými a ekonomickými faktormi, ako aj so sociálnymi a kultúrnymi faktormi.“

To dokazuje, že Francúzi aplikujú širšiu definíciu bezpečnosti. Z tohto uhla pohľadu predpokladom globálneho vplyvu Francúzska je udržanie globálnej úlohy a dôležitosti francúzskych hodnôt a duchovného bohatstva.

Z týchto imperatívov vyplývajú pre ozbrojené sily Francúzska štyri úlohy, ktoré sú s určitými modifikáciami platné dodnes:

1. Odstrašenie – „la Dissuasion“. Garantovanie odstrašenia nukleárnymi zbraňami je jednou z najzákladnejších úloh francúzskych ozbrojených síl. Základom tejto úlohy je jasne demonštrovať, že v prípade takého rozsiahleho útoku, ktorý by bol schopný ohroziť vitálne záujmy alebo prežitie Francúzska, Francúzsko bez váhania použije svoj nukleárny arzenál na obranu svojich záujmov a svojej nezávislosti.

2. Prevencia – „la Prevention“. Podstatou prevencie je znížiť, zmierniť tie rizikové faktory a instabilitu, ktoré majú

potenciál na ohrozenie francúzskych záujmov.

3. Projekcia ozbrojených síl – „la Projection“. Spôsobilosti na realizáciu projekcie sily sú nevyhnutným predpokladom udržania štatútu Francúzska ako veľmoci s globálnou zodpovednosťou. Ak by francúzske ozbrojené sily nedisponovali globálnym akčným rádiusom, Francúzsko by nebolo schopné chrániť svoje strategické záujmy v regiónoch mimo Európy.

4. Obrana/ochrana – „la Protection“. Obrana pri súčasných podmienkach použitia francúzskych ozbrojených síl znamená predovšetkým obranu francúzskeho územia.

Budovanie vojenskej mocnosti

Samozrejme, sine qua non prezentovaných cieľov v prípade projekcie vojenskej sily je zvyšovanie investícií do tých spôsobilostí a schopností, ktoré sú nevyhnutné na realizáciu vojenských operácií mimo vlastného územia. Z tohto hľadiska je kľúčové rozhodnutie o postavení druhej veľkej lietadlovej lode a päťdesiatich

Francúzsko sa usiluje zvýšiť svoju váhu v medzinárodných vzťahoch využívaním hospodárskeho, politického aj demografického potenciálu Európskej únie – a to v oveľa významnejšej miere ako ktorýkoľvek iný členský štát EU. Za permanentnou snahou Francúzska „hovoriť“ a vystupovať v mene „Európy“ teda stojí táto snaha.

transportných lietadiel. Tieto rozhodnutia sú mimoriadne dôležité z hľadiska štatútu Francúzska ako globálnej vojenskej mocnosti. To znamená, že Francúzi musia disponovať dostatočnými spôsobilosťami, aby boli schopní paralelne udržať svoje permanentné mimoeurópske vojenské záväzky a participovať na medzinárodných vojenských intervenciách, a tým zásadne ovplyvňovať ich priebeh a ciele.

Mimoriadne dôležitým rozhodnutím v tomto smere je vojenská reforma (skončila sa v roku 2002) a rozhodnutie o úplnej profesionalizácii francúzskych ozbrojených síl. Tento krok, ktorý je v protiklade s jakobínskymi a revolučnými tradíciami Francúzska, sa realizoval na základe strategického rozhodnutia súčasného prezidenta Chiraca po jeho nástupe do funkcie. Podľa rozhodnutia prezidenta boli francúzske ozbrojené sily radikálne transformované – z armády, ktorá bola primárne schopná realizovať úlohy súvisiace s obranou Francúzska a západnej Európy, sa stal pomerne silný inštrument na realizáciu zahraničných intervenčných operácií. Dôležitý vplyv mali aj nie veľmi pozitívne skúsenosti z prvej vojny v Perzskom zálive, keď bolo Francúzsko schopné poslať do regiónu len jednu ľahkú obrnenú „divíziu“ v počte 10-tisíc vojakov. Navyše sa vyskytli aj vážnejšie problémy s výbavou a

interoperabilitou francúzskeho kontingentu.

V prípade kľúčového faktora projekcie sily boli sformulované nasledujúce konkrétne ciele pre ozbrojené sily:

- Pozemná armáda musí byť schopná vyslať kontingent v počte 50-tisíc vojakov na miesto konfliktu v Európe bez rotácie alebo vyslať kontingent v počte 30-tisíc vojakov do zóny konfliktu mimo Európy – s obmedzenou rotáciou, spolu s 35-tisíc vojakmi – a paralelne s tým poslať ďalších 5-tisíc na riešenie ďalšieho konfliktu s úplnou rotáciou.
- Letectvo musí byť schopné kedykoľvek premiestniť do zóny potenciálneho konfliktu 100 bojových lietadiel s potrebnou infraštruktúrou.
- Vojenské námorníctvo musí byť schopné poslať námornú bojovú skupinu vedenú lietadlovou loďou do zóny potenciálneho konfliktu.

Ďalším dôležitým faktorom francúzskej bezpečnostnej a obrannej politiky je nezávislá strategická nukleárna sila. Nezávislosť tejto sily je mimoriadne dôležitá (a práve preto s tým francúzska elita neustále argumentuje), keďže je to aj symbol globálneho veľmocenského štatútu Francúzska. Táto nezávislosť znamená aj to, že aj vývoj a výskum spojený s francúzskym jadrovým programom a výzbrojou bol a je aj naďalej nezávislý. Napriek tomu, že po skončení studenej vojny Francúzsko de facto zlikvidovalo pozemnú zložku strategickú triádu, naďalej disponuje pomerne silným arzenálom nukleárných zbraní na strategických ponorkách a tiež leteckými systémami schopnými realizovať nukleárny úder.

Aj tieto faktory demonštrujú, že Francúzsko si želá ponechať pomerne široko-spektrálne nukleárne kapacity aj v budúcnosti, predovšetkým v záujme posilnenia svojej pozície na medzinárodnej scéne a na demonštrovanie štatútu svetovej veľmoci. Zároveň to znamená, že Francúzsko aj naďalej je presvedčené o dôležitosti a váhe svojho nukleárneho arzenálu – ale aj nukleárných zbraní vôbec. Túto skutočnosť potvrdzujú aj pomerne rozsiahle programy zamerané na postupnú modernizáciu celého francúzskeho odstrašujúceho arzenálu. V tejto súvislosti treba poznamenať, že vo francúzskej percepcii zohrávajú nukleárne zbrane primárne politickú úlohu, t.j. nevímajú sa ako prostriedky, ktorými možno vyhrať vojnu, ale ako inštrument odstrašenia. Tento stav vyjadril v roku 1983 aj vtedajší prezident Mitterand, keď vyhlásil, že „Centrálnym elementom francúzskej stratégie odstrašenia je hlava štátu, a to som ja“.

(Dokončenie v budúcom čísle)

Robert ONDREJCSÁK

(Autor je riaditeľ

Inštitútu obrany a bezpečnosti MO SR)

Hold výsadkárom

Už vlni pri príležitosti 60. výročia prvého hromadného výsadku slovenských padákových strelcov, predchodcov dnešných výsadkárov odhalili na žilinskom sídlisku Hájik základný kameň budúcemu pamätníku, pripomínajúcemu túto udalosť. Mal by stať už tento rok.

V marci 1944 predviedli padákoví strelci, vedení svojím veliteľom - nadporučíkom letectva Jurajom Meškom - ukázkový skupinový zoskok na doskovú plochu. Práve v miestach, kde sa dnes nachádza žilinské sídlisko Hájik. Zoskočili z lietadiel z výšky okolo 100 metrov so zbraňami a výstrojom. Do augusta 1944 padákoví strelci, ktorí sa medzitým premiestnili z Trenčianskych Biskupíc do Banskej Bystrice, uskutočnili takmer 900 zoskokov v rôznych podmienkach a dosiahli veľmi dobrú úroveň výcviku.

Kapitán vo výslužbe
Leo Kolník pri odhalení
základného kameňa
pamätníka, kde sa pred
60 rokmi zúčastnil
hromadného zoskoku

Príslušníci padákovej školy ju naplno využili v SNP, keď ich začlenili ako rotu parašutistov do osobitnej zálohy veliteľa 1. čs. armády na Slovensku. Osvedčili sa v ťažkých obranných bojoch, na úseku 5. taktickej skupiny v priestore Jasenovo, Rudno, Kláštor pod Znievom, Svätý Kríž nad Hronom (dnešný Žiar nad Hronom) a na prístupoch k Zvolenu. Po vojne sa mnohí príslušníci padákovej školy podieľali na výstavbe paradesantných jedno-

tiel čs. armády, ďalší stáli pri rozvoji parašutizmu v aerokluboch nielen na Slovensku, ale aj v Čechách.

Pamätník bude stať na ulici, ktorá symbolicky nesie meno vynálezcu padáka Štefana Baniča. Autorom je akademický sochár Štefan Pelikán, inak aktívny člen žilinského klubu vojenských výsadkárov.

Mgr. Ladislav JAMBOR
Klub parašutistov Trenčín

Z redakčnej pošty

Spomienky ženistu

Dostal sa mi do rúk váš pekný časopis OBRANA, preto som si rád aj trochu zaspomínal. Je tomu už 53 rokov, čo som v Seredi, v 64. ženijnom pluku obliekol uniformu. Veliteľ nášho útvaru mal bohaté frontové skúsenosti. Bojoval so Svobodom a učil nás všetkému, čo potrebuje ženista. Zúčastnili sme sa aj na záchranných prácach. Od mája do októbra sme boli vo VVP Libavá a na Dunaji. Zostali mi pekné spomienky. Keď v tlači oznamovali, že slovenská armáda vysiela do Iraku našich ženistov, priznám sa, vypadli mi slzy od dojatia a hrdosti, že aj ja som bol príslušníkom tohto druhu vojska.

Ing. Mikuláš LEDNICKÝ, Humenné

Desaťroční pontonieri

Združenie pontonierov a ženistov (ZPŽ) na výročnej členskej schôdzi, ktorá sa konala 5. februára v priestore Ministerstva obrany SR, pripomenulo 10 rokov svojho trvania. Združenie vzniklo v septembri 1993 ako Sekcia pontonierov a ženistov pri Klube vojenských dôchodcov Posádkového klubu armády v Bratislave, najmä zásluhou plk. v. v. Juraja Dykija, plk. v. v. Ľudovíta Janču a pplk. v. v. Svatomíra Ambroža, pplk. Dr. Jána Lacka a pplk. Pavla Hernu.

V apríli 1999 prijala sekcia stanovy, ktorými sa premenovala na ZPŽ a zaregistrovala sa na MV SR ako dobrovoľná vlastenecká a nepolitická organizácia bývalých príslušníkov ženijných útvarov a ich sympatizantov, ktorých spájajú spoločné tradície aktívnej činnosti pri záchrane životov a majetku ľudí pri živelných pohromách a katastrofách. Mnohí naši členovia boli veliteľmi a učiteľmi vojakov, ktorí v súčasnosti plnia úlohy v mierových misiách OSN, ale aj v Iraku či Afganistane. Organizujeme stretnutia, zájazdy, návštevy významných historických a kultúrnych objektov doma i v zahraničí a sociálne podporujeme svojich členov. V súčasnosti máme 148 členov, z toho 5 je z Českej republiky. V združení sa angažuje aj 29 žien.

Počas desaťročnej existencie sme uskutočnili 167 rôznych akcií. Medzi najvýznamnejšie patrili návštevy ženijného útvaru v Seredi, Klosterneuburgu, Komárne, ale aj pamätných miest ako sú Dukla, Svidník, Jankov vršok, Banská Bystrica, Bradlo, Skýcov či Ostrihom. Podieľali sme sa aj na obnove pamätníka rakúsko-uhorským ženistom v Bratislave, ktorí zahynuli v roku 1909 pri likvidácii riečnej míny.

Plukovník v. v. Ľudovít JANČO

Podakovanie

Do redakcie dostávame nemálo podnetov na ocenenie či kritiku. Vždy nás však poteší, ak si niekto všimne aj prácu tých, ktorí zďaleka nebývajú v centre pozornosti, no i tak sú dôležití pre kvalitné fungovanie rezortu. K takým podnetom môžeme priradiť aj mail od Mgr. Eugena Longauera, v ktorom píše, že pracovníci poradenskej spoločnosti CUBIC Applications Inc., ktorá pracuje pre Ministerstvo obrany SR, sú dlhodobo veľmi spokojní s prácou kolektívu zamestnankýň zariadenia doplnkového stravovania v priestoroch ministerstva, ktorý vedie pani Mária Foltýnová. Aj takýmto spôsobom by im chceli na stránkach vojenského časopisu OBRANA vyjadriť svoje podakovanie.

Súčastou návštevy belgického hosta bolo aj prijatie u prezidenta SR a hlavného veliteľa Ozbroyených síl SR Rudolfa Schustera

Priateľ v aliančnom dome

„Ozbroyené sily Belgického kráľovstva sú plne profesionalizované už od roku 1993 a aj reformy, ktoré urobili v ďalších rokoch, sú pre nás veľmi poučné,“ povedal minister obrany Juraj Liška 2. februára po rokovaní so svojim belgickým partnerom André Flahautom, ktorý bol na Slovensku na dvojdnovej oficiálnej návšteve.

Minister J. Liška pripomenul, že ak jedným z jeho cieľov je realizovať k prvému januáru budúceho roka integráciu ministerstva obrany a generálneho štábu, v Belgicku tento krok uskutočnili už v roku 2002. Belgickí partneri po tejto reforme už zaznamenali prvé pozitívne výsledky napríklad v plánovaní a využívaní finančných prostriedkov. To je, samozrejme, jedným z cieľov ministrovho zámeru aj v našich podmienkach.

„Keď nový priateľ príde navštíviť svojich priateľov, očakáva, že vo dverách ho bude očakávať niekto, kto tento dom už pozná,“ obrazne povedal belgický hosť A. Flahaut. Pokračoval, že keď sa Slovensko stane riadnym členom NATO, môže byť takýmto našim sprievodcom v spoločnom dome aliancie práve jeho krajina. Obaja ministri ďalej hovorili o súvislostiach pri budovaní ozbrojených síl NATO a Európskej únie. Jednoznačne sa zhodli v tom, že nepôjde o vzájomnú konkurenciu, ale o vzájomné posilňovanie obranných štruktúr. A. Flahaut zdôraznil, že ich spoločné obranné kapacity pre EÚ a NATO sú budované z tých istých prostriedkov, takže ich využitie pre alianciu či potreby Európskej únie bude o to efektívnejšie. Ministri obrany ďalej vysoko ocenili aj doterajšiu dvostrannú spoluprácu oboch svojich rezortov. J. Liška zároveň prijal pozvanie A. Flahautu na návštevu Belgického kráľovstva.

– pv –

Foto Peter DOVINA

Martin Fedor v Martine

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Fedor navštívil 2. februára Prápor okamžitej reakcie kpt. Jána Francisciho v Martine. Spolu s ním do metropoly Turca zavítal aj člen Výboru pre obranu a bezpečnosť Národnej rady SR poslanec Ján Pataky. Veliteľ práporu pplk. Martin Stoklasa informoval štátneho tajomníka o perspektívach práporu, ktoré vyplývajú zo zmeny bezpečnostného prostredia v Európe a vo svete a začlenenia Slovenska do NATO a EÚ. Martin Fedor sa zaujímal o históriu, personálne obsadenie, výzbroj a plánované úlohy jednotky a prezrel si ubytovacie a výcvikové priestory a bojovú techniku práporu.

Na krátkom brífingu veliteľ práporu načrtnol možné pôsobenie práporu okamžitej reakcie v silách vysokej pripravenosti Severoatlantickej aliancie. Prápor je schopný zapojiť sa do medzinárodných vojenských operácií samostatne alebo pod vedením medzinárodného veliteľa v rámci koalícií síl NATO alebo ako súčasť mnohonárodných brigád kdekoľvek vo svete.

– mich –

KRÁTKO

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Fedor počas dvojdnovej pracovnej cesty v Budapešti rokovoal so štátnym tajomníkom Ministerstva obrany Maďarskej republiky pre administratívne otázky Józsefom Fehérom, ako aj so štátnym tajomníkom MZV Maďarskej republiky Gáborom Bródyom. Hlavnými témami rozhovorov boli otázky dlhodobého rozvoja ozbrojených síl oboch krajín, aktuálny stav reformy Ozbroyených síl SR a možnosti spolupráce vo vojenskej oblasti.

• • •

Na základe ponuky NATO sa v termínoch 18. - 20. februára 2004 na Ministerstve obrany SR a vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši uskutočnili semináre o obrannom plánovaní a manažmente zdrojov NATO. Semináre boli zamerané na manažment zdrojov NATO, mechanizmy financovania, zmiešané a spoločné financovanie, plánovanie, programovanie a procesy implementácie a tiež na účasť Slovenska v agentúrach aliancie.

• • •

Na základe žiadostí zdravotníckych zariadení v Bratislave, súvisiacich s nedostatkom krvi, nariadil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský vykonať osvetovú akciu zameranú na darovanie krvi, ktorá by pomohla získať dobrovoľných darcov z radov vojakov. Do termínu našej uzávierky sa do tejto akcie zapojilo 118 príslušníkov z posádok Jelšava, Ružomberok, Martin, Bratislava a Senica.

• • •

V Taktickom simulačnom a vzdelávacom centre Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši sa 17. - 19. februára uskutočnilo na báze simulačných technológií s počítačovou podporou cvičenie Rýchly šíp 2004, ktorého cieľom bolo precvičiť činnosť práporného zoskupenia pri vedení bojovej činnosti. Zúčastnili sa na ňom príslušníci práporu okamžitej reakcie z Martina a Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši.

• • •

Začiatkom februára sa uskutočnili na Skalke pri Kremnici majstrovstvá Ozbroyených síl SR v bežecskom lyžovaní profesionálnych vojakov. Usporiadateľom bol Generálny štáb OS SR a samotným realizátorom Veliteľstvo vzdušných síl OS SR pod vedením generálmajora Jozefa Dunaja.

Sklíčka dotykov

Známy slovenský „hitmaker“ a zakladateľ populárnej skupiny Modus Janko Lehotský, ktorý vydal takmer tri desiatky platní a CD, sa rozhodol oživiť spomienky na legendu slovenskej popmusic. Napokon, Modus niesol štafetu pôvodnej slovenskej tvorby, ktorá rezonovala a ešte rezonuje v poslucháčoch. Po rokoch v ústraní absolvuje so starými, no stále obľúbenými „modusákmi“ koncertné turné po slovenských mestách nazvané po jednej z jeho najúspešnejších skladieb Sklíčka dotykov. O to príjemnejšie prekvapenie čakalo na účastníkov 11. posádkového plesu, ktorý sa konal v posledný januárový piatok v bratislavskej Inchebe – Modus sa tu zaskvel v plnom lesku. Päťdesiatšesťročný líder kapely sa nebránil ani nášmu rozhovoru:

pražského súboru, to považoval za veľkú poctu. Aj keď som nebol povýšený a skončil som v hodnosti vojak, pre mňa bolo najvyšším ocenením to, že som tam prežil veľmi plodné a tvorivé obdobie. Pol roka pred

koncom vojenčiny však muzikál napísal svoju poslednú kapitolu a bol som prevelený do posádkovej hudby v Trenčíne, kde som hral na veľkom bubne.

• **V začiatkoch ste inklinovali k džezu, čo je veľmi vzdialené od muzikálu.**

Iste, ale v Prahe som využíval každú možnosť byť všade tam, kde znel džez. Najmä v Redute a v Jazz Clube som sa stretával s hudobníkmi, ktorí boli mojimi vzormi a od ktorých som sa veľmi veľa naučil. Tzv. jazz sessions boli veľkou školou. Neraz som sa z nich vracal do kasárni až nad ráno. Podotýkam, že to bolo povolené. Účinkovanie v muzikáli však bolo zasa novým dotykom s iným hudobným žánrom, ktorý má postupne formoval až k popmusic.

• **Na ktorý zážitok z vojenčiny si spomínate dodnes?**

Prírodzene, je ich viac. No na stretnutie s istým pánom generálom nezabudnem dodnes. Keď som vojenčil už v Trenčíne, chcel som ísť tajne domov. Postavil som sa na kraj cesty a hneď prvé auto, ktoré mi zastavilo, bola volga. Sedel v nej pán generál a ochotne mi ponúkol miesto vedľa seba, lebo aj on cestoval do Bratislavy. Počas celej jazdy som trpol, či som si zobral tú správnu vychádzkovú knižku, pretože jedna bola oficiálna a tá druhá »muzikantská«, ktorá slúžila iba na príležitostné »akcie«. Našťastie, nechcel vidieť ani jednu, ba nemusel som mu spríjemňovať cestu spievaním...

• **Čomu by ste sa venovali, keby nebolo hudby?**

Mojím koníčkom je rezbárstvo. Vyrezávam z dreva či kôry starých stromov. Najnovšie ma »chytili« suveníry od mora – priniesol som si z dovolenky nielen mušle, ale aj vyschnuté halúzky a kúsky dreva, v ktorých tuším rôzne bytosti či tvary.

Jožef MICHNICA

• **Čoho sa chcete na turné dotknúť?**

Svojím spôsobom sú to dotyky s tónmi a spomienkami. Oprášili sme známe hity Modusu z rokov 1972 – 2003, s ktorými sme vlni koncertovali aj medzi krajanmi za veľkou mláku v New Yorku. Návrat do starých dobrých čias je lákavý, ale náročný na realizáciu.

• **Máte povest' objaviteľa Mariky Gombitovej, ktorá patrila nerozlučne k Modusu. Uvidia ju počas turné aj diváci?**

Žiaľ, musím ich sklamať, pretože turné absolvujeme nielen bez Mariky, ale i bez Mekyho Žbírku. Usiloval som sa o nich štyri-päť rokov. Všetko už bolo dohovorené, vysponzorované... Je to za nami, nebudeme to rozmazávať. Iste, taká zostava by bola veľkolepejšia. S Mekym však problém nebol. Naopak, Modus sa predstavuje v pôvodnom zložení – Ľubo Stankovský

(bicie), Ľudovít Nosko (gitara, spev), Jirko Vana (gitara) a tiež Janko Lehotský (bas-gitara, spev), syn môjho brata Juraja.

• **Sklíčka dotykov ostane zrejme neprekonané i v budúcnosti. Pribudne k nim ďalší hit?**

Je to istá lotéria. Keď si sadám ku klavíru, neviem, ako to dopadne. Nech je melódia akokoľvek pekná a aj samotný nápad vynikajúci, hity však robia poslucháči, ktorí sa ich dožadujú na koncertoch.

• **Na rozdiel od vášho brata Juraja, ktorý vojenčinu absolvoval v bratislavskom vojenskom umeleckom súbore, vojenčili ste v Prahe. Ako si spomínate na toto obdobie?**

Do pražského armádneho umeleckého súboru som sa dostal cez konkurz, keď do muzikálu hľadali speváka a tanečníka. Každý Slovak, ktorý sa vtedy dostal do

Fiťmove karikatúry v parlamente

V prvý februárový piatok sa v priestoroch reštaurácie Parlamentka, ktorá sa nachádza v areáli Národnej rady SR, uskutočnila vernisáž zaujímavej výstavy karikatúr. Ich autorom je nadporučík Mgr. Ján Fiťma z Veliteľstva vzdušných síl OS SR vo Zvolene. Na jej otvorení sa zúčastnili súčasní aj bývalí poslanci NR SR a množstvo hostí i zvedavcov. Ján Fiťma spolupracuje nielen s našim dvojtyždenníkom, ale aj s redakciami Pravda, Slobodný piatok a Tele plus. Od vzniku slovenskej edície časopisu Playboy bol jeho dvorným karikaturistom. V minulosti sa zúčastnil aj na medzinárodných súťažiach, kde získal päť ocenení. Okrem iného má na svojom konte

i množstvo kreslených vtipov. Medzi vystavovanými karikatúrami sú aj nové, ešte nepublikované. Do jeho zbierky pribudla tiež karikatúra nového ministra obrany Juraja Lišku. Na fotografii podpredseda Smeru Róbert Kaliňák obdivuje tvorbu zvolenského vojenského výtvarníka.

Text a foto Peter DOVINA

Nadrotmajster Bátky mieri do Atén

Slovenský zápasník v gréckorímskom štýle Attila Bátky dosiahol na vlaňajších majstrovstvách sveta, ktoré sa konali v Créteili na predmestí Paríža, najväčší úspech vo svojej kariére. Tridsaťročný klasik AŠK Dukla Trenčín vybojoval tretie miesto, ktoré mu zároveň zabezpečilo miestenku na olympiádu v Aténach.

Dvanásť rokov čakalo slovenské zápasenie na ďalší cenný kov zo svetového šampionátu. Na striebornú medailu voľnoštyliara Jozefa Lohyňa z Varny 1991 nadviazal fantastickým výsledkom nadrotmajster Attila Bátky (na fotografii). Zverenec trénera Zdenka Cháru, ktorého doterajším maximom na svetovom šampionáte bolo 10. miesto, si v skupine poradil s Taiwančanom Čen-jung Čenom, vydrel víťazstvo s Uzbekom Jerofajlovom, a keď uspel v osemfinále s Estóncom Thombergom, mal istú olympiádu. To však Attilu neuspokojilo: „Každý večer na šampionáte som nevedel zaspáť, dlho do noci som si v hlave premietal okamihy zo žinenky. Som rád, že sa to vyplatilo.“ Vo štvrtfinále si po veľkom boji poradil so svetovým šampiónom Vachtangadzem z Gruzínska a začal špiť šancu na medailu. „Už dlhé roky sa zastrájam, že na každé MS idem po medailu, no v tej chvíli som tušil, že je blízko,“ poznamenal rodák z Gabčíkova.

Jediný zápas na šampionáte prehral iba v semifinále na technické body s Izraelčanom Gočom Ciciašvilim, ktorý nakoniec získal zlatú medailu. V boji o finále sa hotoval odplatiť mu prehru z predvlaňajších MS v Moskve, kde skončil Atilla až sedemnásty. „Ciciašvili má veľmi neprijemný štýl. Tlačí súpera ako buldozér a z postoja sa proti nemu dá ťažko niečo vymyslieť,“ priznal Bátky, ktorý však ešte dokázal pozbierať sily a dominovať v boji o bronz.

Trenčiansky klasik absolvuje v lete pod olympijskými kruhmi svoju premiéru: „Vedel som, o čo v Paríži zápasím, preto som si na žinenke dával pozor. Som šťastný, že to tak dopadlo.“ Po veľkom úspechu sa logicky od Bátkyho očakáva dobrý výsledok aj v Aténach. „Niečo

podobné očakávam, ale trápiť sa tým nebudem. Zápasenie je zradný šport a nikdy neviete, ako napokon dopadnete. Vo Francúzsku mi pri žrebe prialo aj šťastie. Keď som pred tromi rokmi prešiel do vyššej kategórie, akoby som tým urazil šťastenu. Vždy som si vylosoval tých najťažších súperov, a nie a nie sa cez nich presadiť. Dúfam, že to nebude platiť na olympiáde.“

Jozef MICHNICA

Dvadsaťštyriročný štvornásobný majster sveta v nohejbale Ing. Patrik Perun nastúpil vlani na jeseň do prevádzkovej rotý Vojenskej leteckej akadémie gen. M. R. Stefánika v Košiciach na výkon základnej vojenskej služby.

Svetový šampión v zelenom

Ani počas vojenčiny však športovú prípravu nezanedbáva. Nadriadení majú pre jeho športovú záľubu, ktorej sa venuje od desiatich rokov, pochopenie a vychádzajú mu v ústrety. Ak má tréningové povinnosti, vtedy mu neplánujú žiadne služby. Slobodník Perun si zvykol už nielen na dozorné služby, ale i na pomocné práce v kuchyni či areáli akadémie.

Dôležitým medzníkom v jeho športovej kariére bol štart na majstrovstvách sveta v Brazílii, na ktorých sa zúčastnil ako sedemnásťročný. Reprezentačnú premiéru ozdobil titulom majstra sveta v seniorskej kategórii. Neskôr k nim pridal ďalšie tri a jeden získal ešte ako junior. Vo svojej zbierke má tiež Pohár európskych majstrov a Svetový pohár.

„Súčasný slovenský nohejbal zápasí s úzkou hráčskou základňou. Desať výborných hráčov je veľmi málo. Preto je obdivuhodné, že aj s úzkou základňou dokážeme stále konkurovať tým najlepším,“ konštatuje Patrik. V Košiciach, odkiaľ sa grupuje základ reprezentácie, majú na športovú prípravu vytvorené veľmi dobré podmienky. A čo medzinárodná konkurencia? „Našími najväčšími súpermi sú Česi, Rumuni i Maďari,

no obrovský pokrok za posledný rok urobili Francúzi a Švajčiari. Naopak, z výslnia sa strácajú Nóri a Brazílčania,“ poznamenáva absolvent Ekonomickej univerzity. Už o pár dní, keď opustí košické kasárne, ho čaká vážne rozhodnutie - čo ďalej? Môže sa stať, že stolička ekonóma v Dopravnom podniku mesta Košice, na ktorej pred vojenčinou „úradoval“, bude už obsadená...

Alena FUSKOVÁ

Foto Milan MADLENÁK

Slová života

Pred nejakým časom sa na mňa obrátila jedna pani, ktorej zomrela matka a ona sa stala dedičkou, s otázkou, či by mi mohla doniesť náboženské predmety, ktoré zostali po matke v dome, ktorý zdedila.

Hodnoty

Tento príbeh nie je ojedinelý. Mnohí ľudia nevedia čo spraviť s dedičstvom, samozrejme nie hmotným, o ktoré sa dokážu dlho a urputne súdiť, ale s duchovným. O to nestoja a nevedia čo s ním. Pociťujú ho ako mlynský kameň, zavesený na krku. Je celkom možné, že pod vplyvom rozličných reklám a kvalitného masírovania verejnej mienky človek na svojej životnej ceste stratí správnu orientáciu v hodnotovom rebríčku. Stáva sa to a možno si povieme, že o nič nejde. Vždy o niečo ide. V konečnom dôsledku o charakter, podobu spoločnosti, o človeka samotného. Trochu zovšeobecnene možno povedať, že sa nám často ponúkajú brakové, nepodstatné, polopravdivé informácie, ktoré v nás vyvolávajú skôr pocity hnevu, nenávisti a závisť. A odtiaľ je už len krôčik k ohováraniu a osočovaniu.

Žiaľ, ani viera v Ježiša Krista vo všeobecnom chápaní nie je vakcínou, ktorá by nás chránila pred rizikom výmeny hodnôt večných za dočasné. Aj nám sa dostávajú do rúk rôzne knihy, spisy o „prežitku náboženstva“ a „vedeckom svetonázore“. Pociťujeme zmätok, veľakrát už ani nevieme kým sme a kde sa nachádzame. Dnes je módou vyjadrovať sa ku všetkému. Aj napriek tomu, že autori nie sú v danej oblasti kompetentní. Ak sa napr. bankár vyjadrí k téme počasie, tak to môže byť síce smiešne, ale nejde o život, aj keď to neseďí. Ale keď sa vyjadrí na tému duchovnú, ako by bol na ňu ten najväčší odborník, tak to už v poriadku nie je.

Kresťania sa majú snažiť žiť tak, aby nezišli zo správneho smeru. Aj keď uznávam, že to nie je vždy ľahké a jednoduché. Nemali by strácať zo zreteľa, že tu nie sme navždy a akéhokoľvek prílišné udomáčňovanie a zhrňovanie „statkov“ je v konečnom dôsledku smiešne. Ten, ktorý sa o to pokúša, sa podobá boháčovi, ktorý naplnil sýpky a potom si povedal: „Duša máš veľké zásoby na mnohé roky. Odpočívaj, jedz, pi a veselo hoduaj,“ ale Boh mu povedal: „Blázni! Ešte tejto noci požiadajú od Teba Tvoj život...“ (Lk 12, 19-20).

Častejšie by sme si mali klást otázku: Komu a čomu máme veriť? Pre veriaceho by mala byť odpoveď jasná: „Toto je môj milovaný Syn, počúvajte ho!“ (Lk 9, 35).

Kapitán Mgr. Juraj SITÁŠ
duchovný ľahkej brigády Topoľčany

Prijímačky na Liptove

Vojenská akadémia v Liptovskom Mikuláši otvára opäť po dvoch rokoch vojenské vysokoškolské štúdium pre školský rok 2004/2005. Akadémia pôsobí už v novej štruktúre, ktorú si vyžiadala reforma vojenského školstva. Vojenská akadémia (VA) je štátnou školou a ako jediná na Slovensku bude pripravovať vojenských profesionálov pre Ozbrojené sily SR.

Civilné štúdium sa neotvára. Vojenské bude zamerané na nasledujúce programy: elektronické systémy, dopravné stroje a zariadenia. Obidva študijné programy sú akreditované, štúdium trvá 4 roky a absolventi dostávajú titul I. stupňa vysokoškolského vzdelania bakalár (Bc.) a vojenskú hodnosť poručík. Po skončení štúdia na VA absolvujú poručíci - bakalári špecializačný kurz v trvaní 5 mesiacov (piloti 18 mesiacov) a až po jeho úspešnom absolvovaní začnú vykonávať funkcie v útvaroch Ozbrojených síl SR.

Štúdium je bezplatné a absolvent po jeho skončení vykonáva službu profesionálneho vojaka minimálne 8 rokov. V prípade neukončenia štúdia je študent povinný uhradiť náklady vojenskej školy v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov. Bezplatné je i prijímacie konanie na VA. Škola plánuje prijať 150 študentov do dennej formy štúdia. Prijímacie konanie prebehne vo VA v termínoch 7.- 11. júna 2004 a bude trvať 2 dni. Prvý deň uchádzači absolvujú psychodiagnostické testy a previerku fyzickej zdatnosti. Druhý deň písomné testy z matematiky a zvoleného cudzieho svetového jazyka (anglický, nemecký, francúzsky, ruský). Uchádzač o štúdium na VA musí mať dobrý zdravotný stav. Prihlášky na štúdium treba poslať na adresu Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši. Záujemcovia o štúdium na tejto škole získajú podrobnejšie informácie na webovej stránke - www.valm.sk

PhDr. Alena HARAGOVÁ

V priestoroch Klubu ministerstva obrany otvoril 9. februára zástupca prideľenca obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska major Graham Clark za prítomnosti vedúceho Služobného úradu MO SR Olivera Paradeisera (vpravo), riaditeľa kancelárie MO SR JUDr. Petra Plučinského (vľavo) a ďalších príslušníkov rezortu výstavu Veľká Británia v NATO. Putovná výstava, ktorá pripomína podiel Veľkej Británie na plnení úloh aliancie v uplynulom období, bude inštalovaná postupne vo všetkých kandidátskych krajinách, ktoré sa na najbližšom samite NATO stanú jej plnoprávnymi členmi. Výstavu si budú môcť pozrieť aj záujemcovia na ministerstve zahraničných vecí a vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši. Po Slovensku bude jej ďalšou zastávkou Slovinsko.

Text a foto Peter DOVINA

Pani Margita príde k susede a pýta sa:

- Dovolili by ste mi vysmažiť moje ryby na vašom masle? Ja by som vám na revanš dovolila uvariť bravčovinu v mojej kapuste.

• • •

Fero sa prihovára novému susedovi:

- Zoznámili ste sa už s mojou manželkou?

- Áno, mal som to potešenie.

- Potešenie? Tak to nebola moja manželka.

• • •

Pani Zlatica sa pýta susedy:

- Včera bol u teba televízny opravár. Je dobrý?

- Veľmi dobrý. Na zajtra mám zase ohlásenú poruchu.

• • •

Pýta sa Jožo Fera:

- Tak čo, Feri, ako sa vyvíja tvoje manželstvo?

- Veľmi dobre. Dohodli sme sa, že jeden deň žena robí čo chce a druhý deň zase ja robím čo ona chce.

7 x odpovedz

1. Minister obrany Juraj Liška rokoval v závere minulého roka s rezortnými kolegami:

- a) Grécka, Česka a Poľska
- b) Grécka, Poľska a Španielska
- c) Rumunska, Česka a Poľska

2. Brit Lord Ismay pôsobil na poste prvého generálneho tajomníka Severoatlantickej aliancie v rokoch:

- a) 1952 – 1957
- b) 1952 – 1958
- c) 1952 – 1959

3. Ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu má číselné označenie:

- a) 227/2002
- b) 231/2002
- c) 330/2002

4. Ktorá z týchto technických vlastností nie je charakteristická pre tank T-72M4 CZ?

- a) účinný dosah 4 km (v noci viac ako 2 km)
- b) vybavenie satelitnou navigáciou
- c) špeciálna ochrana panciera, ktorá štvornásobne zvyšuje bezpečnosť osádky

5. Autorom publikácie Vojenská výsadkári na Slovensku je:

- a) Ján Stanislav
- b) Peter Švrlo
- c) Jozef Tuček

6. Ordinár Ozbroyených síl a Ozbroyených zborov SR Mons. František Rábek si za patróna Ordinariátu OS a OZ SR vybral svätca:

- a) Sv. Floriána
- b) Sv. Juraja
- c) sv. Šebastiána

7. V akom športovom odvetví si vybojoval Attila Bátky, člen AŠK Dukla Trenčín, olympijskú miestenku do Atén?

- a) vzpieranie
- b) zápasenie gréckorímskym štýlom
- c) džudo

Správne odpovede: 1a, 2a, 3a, 3a, 4c, 5b, 6c, 7b.

Fotozaujímavosť

Dôstojnícke domčeky

Nehlboké základy, drevená kostra, steny z lisovaných dosák, inštalácie, omietky – a je to. Veru – takéto typické americké domy rastú rýchlejšie ako naše. Hoci tie naše murované sú zjavne „trvácnejšie“, Američania si také otázky, či v ich domčeku budú môcť bývať ešte aj ich vnuci, iste nekladú. O to viac, ak ide o vojakov. Veď tých každý druhý či tretí rok preveľujú z jednej základne na druhú. Prirodzene, k dispozícii majú ubytovací štandard, ktorý sa odvíja od ich funkcie a hodnosti. Teda žiadne trápne hromadné ubytovne v slobodárňach či podnájmy ďaleko v meste, ale služobné rodinné domy. Postavené sú najčastejšie v areáli rozľahlých základní. Obchody a základné služby sú k dispozícii. Pravdaže, nie každému musí vyhovovať, že s kolegami z jednej chodby sa aj po práci stretáva na tej istej ulici. Klady však iste prevyšujú zápory. Stačí sa pozrieť na budúcu vojenskú ulicu, ktorú sme odfotografovali v americkom San Antoniu. No a môžete si byť istí, že po príchode prvých nájomníkov zaveje na priečelí týchto domov americká zástava.

Text a foto – pv –

Peter vykonával vojenskú službu od 1. apríla. Bol ešte z tých, ktorí boli povolaní na deväť mesiacov. Záver roka a prepustenie do civilu sa chystal spolu s ďalšími riadne osláviť. Veď to malo byť už druhého januára.

Silvestrovská jazda

Deň pred Silvestrom, asi o 23.00 hod., svojvoľne opustil objekt útvaru a spoločne s vojakom Milanom išli na diskotéku, na ktorej, samozrejme, nechýbal alkohol. Po jej skončení, asi o 04.20 hod. riadil po štátnej ceste medzi obcami T. – H. osobné motorové vozidlo. V dôsledku opitosti, zvýšenej rýchlosti a neprispôsobeniu poveternostným podmienkam na klzkej vozovke prešiel vozidlom do protismeru a skončil v priekope. Spolujazdec Milan utrpel mnohé zranenia, ktoré si vyžiadali vyše trojmesačné liečenie.

Peter sa bránil, že alkohol požil až po nehode zo zásob, ktoré mali v aute. Ako príčinu nehody uviedol poľadovicu. Podľa súdnej znalkyne by po nehode na takúto koncentráciu alkoholu – 2,42 promile, musel vypiť najmenej 2 litre vína. Ale vzhľadom na čas, keď auto našiel svedok a čas dopravnej nehody, by to musel obžalovaný urobiť „na ex“. Keďže obžalovaný bol zakliesnený medzi sedadlom a volantom a sám sa nemohol vyslobodiť a v jeho dosahu sa nenašla žiadna fľaša od alkoholu, podľa názoru znalkyne jednoznačne požil alkohol pred nehodou. Verdikt súdu znel: úhrnný trest odňatia slobody na 16 mesiacov nepodmienečne. Bol mu uložený aj trest zákazu riadiť motorové vozidlá všetkého druhu na tri roky a povinnosť nahradiť boľstné vo výške 21 300 Sk.

Plk. JUDr. Vladimír PETEJA

„Ten chlapec sa vyparil z vojenského cvičenia vtedajšej Varšavskej zmluvy na dva dni. Keď sa zjavil, okamžite ho mali deportovať do Prahy, aby si odsedel 21 ostrých,“ spomína na zážitok z cvičenia Odranisa v Poľsku bývalý vojenský spojár a výsadkár, dnes poradca štátneho tajomníka MO SR plk. v. v. Jozef Tuček. Bolo to v roku 1969 a J. Tuček hovorí aj o napätej atmosfére, ktorá vládla po okupácii Československa. No tiež o tom, ako niektorí ruskí dôstojníci prichádzali s fľašou vodky a snahou o zmierenie za to, čo mali na rováši politici.

Erotika a hrdina

No vráťme sa späť k nášmu mladému dezertérovi. Čo bolo príčinou jeho zmiznutia? Nuž – „zbalil“ poľskú spojárku. Následne vymenil 48 hodín výsadkových nácvikov za jej náručie v telefónnej ústredni na okraji vojenského letiska v Slupsku. Na poslednú chvíľu mu však nástup trestu odložili. V zostave výsadkovej jednotky musel totiž nahradiť zraneného spolubojovníka. Počas hlavného dňa cvičenia skákal naostro bez generálky. Vietor ho zavial priamo pred tribúnu, kde dominoval maršal ZSSR Dimitrij Ustinov. To však nebolo všetko. „Pri pristátí ostal stáť, ale padákové šnúry ho trochu potiahli a on vyrovnávajúc rovnováhu zamával rukou. V skutočnosti to však vyzeralo tak, akoby vystrúhal smerom k tribúne efektný elegantný úklon na spôsob troch mušketerov,“ smeje sa pri spomienke J. Tuček. Maršal Ustinov okamžite poslal po vystrašeného vojaka svojho pobočníka. Ten ho priviedol na tribúnu. No a tam tomuto „erotickému zbehovi“ pred očami vojenskej elity vtedajšej Varšavskej zmluvy odovzdal za profesionálny výkon zlaté hodinky. Samozrejme, vzápätí sa naňho „vrhli“ fotografovia a novinári. Netreba pochybovať o tom, že z neho v rámci socialistického bloku vyrobili výnimočného hrdinu. No a keďže trest mu veliteľia zahladili, okrem hodínok a chválospevov odchádzal o niekoľko mesiacov do civilu aj so spomienkami na dvojdňovú poľskú lásku. Nuž – nezávideli by ste mu? – pv –

Autor výroku: A. Maurois	z výšky klesol na zem	pytlaci, ktorí kladú oká	predložka (vo vnútri)	Amália (dom.)	podobná husi	arabský prístav	POMÔCKY: Asen, sol Kostar, Al'a anoli	všetko v poriadku (z angl.)	úmysly, plány, ciele	Obrana	veslársky klub (skr.)	severské zviera	druh jaštera	ozdobný izbový kvet (richardia)
5							odborový zväz (skr.) ECV okr. S.N.Ves			dopravný prostriedok				
4										robí býv. obch. s obuvou				
podaruje			bulhar. panov. rod. zamestnanci divadla					malý orchester čin. žen. meno			franc. strieb. minca podrobný spis			
predpona (hory, horstvo)				nem. predložka (v) na ktorom mieste			podrad' spojka sídlo v JAR					rímske čís. 51 cestné stavby		
malá lipa						1 polotuhá látka z múky								
Autor: Vojtech Kúkoľ	meno speváčky Kocianovej	Obchodný dom (skr.) faktor von. prostredia			Civilná obrana Republikán-ska únia			meno Montanda jemne klope					veľa niečo-ho (expr.)	kniha poverčivých
2									značka argónu maďar muž. meno			Matica slovenská st. slov. básnik		
otázka na kvalitu (žen. rod. j.č.)				ustúpenie kancelárska skr.						jedovatá rastlina zvrtné zámeno				
líščia skryša					3									
značka čajovej zmesi					ústna hláska						drevina bez kmeňa			

Obrana súťaž

Vrtuľník HH-60G Pave Hawk

Tento typ vrtuľníka, ktorým je vyzbrojená 56. záchranná letka 85. skupiny USAFE na Islande, slúži na záchranu osádok zostrelených lietadiel z nepriateľského územia vo dne i v noci, ďalej na pátracie a záchranné operácie v mieri, na zdravotnícku evakuáciu, pomoc pri katastrofách, na protidrogové operácie a podobne. Poháňajú ho dva motory General Electric T700-GE-700/701C s výkonom po 1 560 – 1 940 ks na hriadeli, ktoré mu umožňujú dosiahnuť maximálnu rýchlosť 300 km.h⁻¹. Vrtuľník je dlhý 17,1 m, vysoký 4,4 m a má nosný rotor s priemerom 14,1 m. Na vonkajšom závese unesie náklad 3 600 kg. Dolet pri maximálnej vzletovej hmotnosti 9 900 kg je 900 km a možno ho podstatne zvýšiť tankovaním počas letu. Na vykonávanie záchranných úloh je vrtuľník vybavený navijakom so 60-metrovým lanom a nosnosťou 270 kg, kombinovaným navigačným systémom GPS/INS/Doppler, družicovým komunikačným systémom AN/ARC-210, výstražnými systémami AN/AAR-47 a AN/APR-39A(V)1, IF rušičom AN/ALQ-144A, systémom na vypúšťanie klamných cieľov M-130, systémom na zníženie vlastného IF žiarenia HIRSS, systémom automatického riadenia letu, systémom FLIR, poveternostným radarom s farebnou obrazovkou, osvetlením kabíny kompatibilným s NVG, odmrazovacím systémom a nadstavcom na tankovanie počas letu. Výzbroj pozostáva z dvoch externe montovaných guľometov GAU-2B, M-60 alebo M-240, prípadne dvoch ďalších veľkokalibrových guľometov v posuvných dverách.

Andrej GÁFRIK

Foto US Air Force

Správne odpovede z OBRANY č. 2/2004

- č. 1 Guľometný kontajner HMP-400 má palebný priemer 400 nábojov
- č. 2 Belgické pozemné sily používajú bezpilotný prieskumný prostriedok B-Hunter
- č. 3 Ozbrojené sily SR budú plne profesionalizované v roku 2006

Výherca súťaže z Obrany č. 2/2004

Viliam Tongeľ, Michalovce

Výherca krížovky z Obrany č. 2/2004

Soňa Jakubcová, Pezinok

Otázka č.1

Aký maximálny náklad unesie vrtuľník HH-60G na vonkajšom závese?

Otázka č.2

Aký typ lietadiel používa námorná hliadková letka Patrol Squadron (PATRON) Keflavík?

Otázka č.3

Kde sú dislokované ďalšie súčasti topoľčianskej ľahkej brigády?

Odpoveď spolu so spätočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku najneskôr do 14. 3. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Profesionalizácia

KRITÉRIÁ PRIJATIA

Pracovníci regrutačných stredísk sa často stretávajú s tým, že uchádzači o službu v ozbrojených silách nevedia, aké kritériá musia spĺňať. Preto ich znova zopakujeme. Do služobného pomeru môže byť prijatý občan SR, ktorý:

- písomne požiadal o prijatie,
- ku dňu prijatia dovŕšil vek 18 rokov, vykonal základnú službu alebo náhradnú službu a zložil vojenskú prisahu podľa osobitného predpisu,
- je bezúhonný – za bezúhonného občana sa nepovažuje ten občan, ktorý bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, trestný čin všeobecného ohrozenia spáchaný z nedbanlivosti, trestný čin proti brannosti alebo za trestné činy vojenskej spáchané z nedbanlivosti,
- ovláda štátny jazyk,
- spĺňa kvalifikačné predpoklady vzdelania a kvalifikačné požiadavky na výkon funkcie, do ktorej má byť ustanovený,
- je zdravotne spôsobilý na výkon profesionálnej služby a na výkon funkcie, do ktorej má byť ustanovený,
- nie je členom politickej strany, politického hnutia alebo odborovej organizácie ani združenia, ktoré má politický charakter,
- má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,
- má len občianstvo Slovenskej republiky.

Dočasný služobný pomer trvá najmenej 3 roky a najviac 15 rokov. Do dočasného služobného pomeru môže byť prijatý občan, ktorý spĺňa podmienky prijatia do služobného pomeru a prevezme na takúto službu záväzok.

Bližšie informácie o možnostiach a podmienkach prijatia do ozbrojených síl môžete získať v regrutačných strediskách a na internetovej adrese: www.mod.gov.sk/profesional

- jož -